

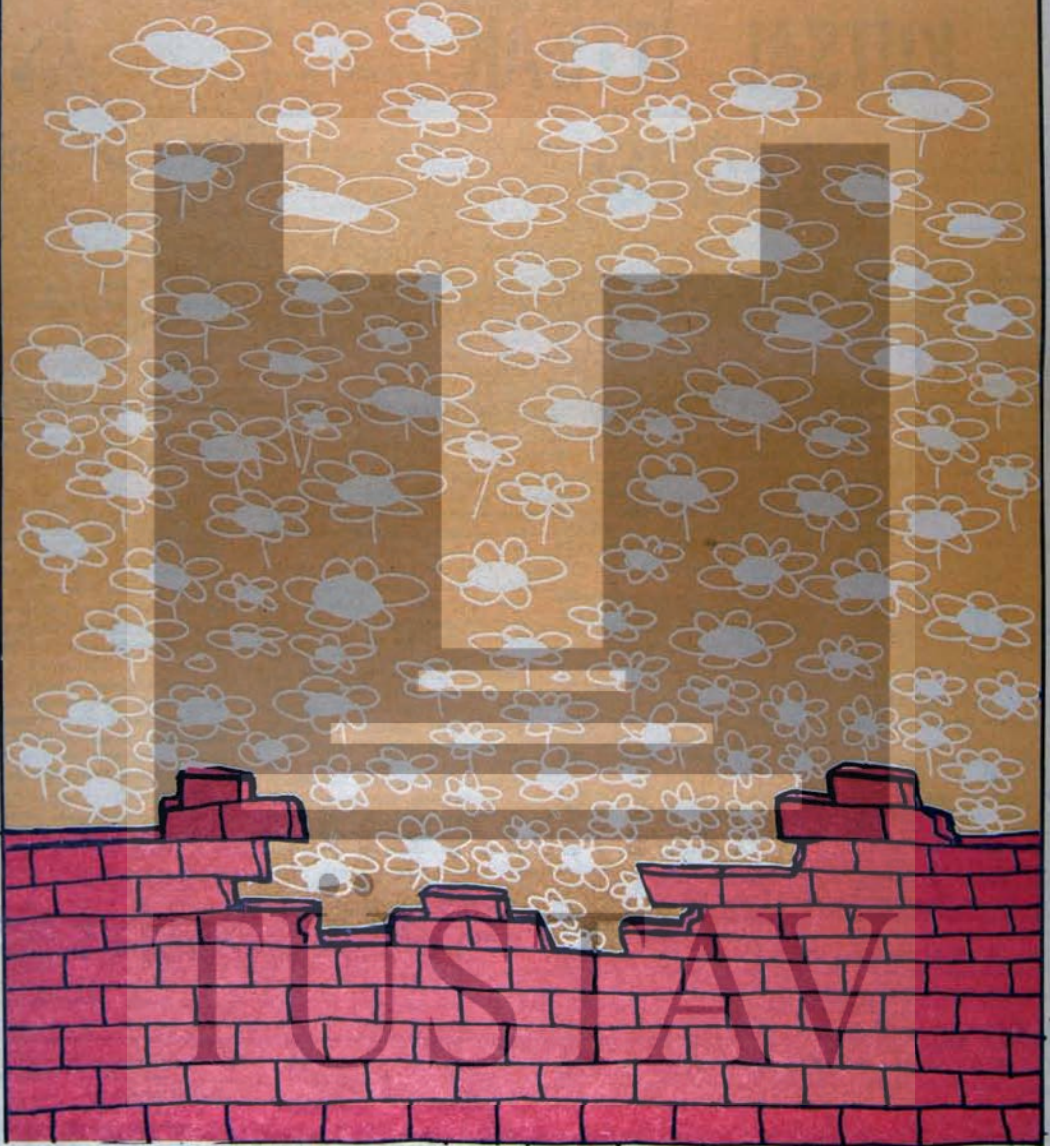
BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI :61 - 8 HAZİRAN 1976

5 TL.

İKTİDARA YÜRÜYEN HAREKET

"DIYELİM KI HER HANGİ BİR SİYASİ PARTİ 1977'DE YA DA HEMEN YAPILACAK BİR SEÇİMDE İŞ BAŞINA GELİYOR VE REYLERİN YÜZDE 55'İNİ ALIYOR, HATTA YÜZDE 65'İNİ ALIYOR. PİYASA EKONOMİSİNE GEÇERKEN ÖYLE SIKINTILI İŞLER YAPMAK ZORUNDA KALACAK KI, BU BOZULMUŞ OLAN EKONOMİYİ DÜZELTMEK İÇİN O DENLİ TEDBİRLER ALACAKTIR KI, BU TEDBİRLERİ OYLARIN YÜZDE 65'İNE SAHİP BİR PARTİNİN YAPMASINA İMKAN YOKTUR. AMA BU MEMLEKETTE OYLARIN YÜZDE 90'INI TEMSİL EDEN İKİ PARTİ BUNU YAPACAK OLSA O ZAMAN BURADA BİR ŞANS VARDIR. PAZAR PİYASA EKONOMİSİNE NASIL GEÇİLİR VE BUNA GEÇİLMEYİ TAKDİRDE NE OLUR? TÜRKİYE ÖYLE BİR DONUM NOKTASINA GELMİŞTİR KI, ARTIK YA PAZAR EKONOMİSİNE DÖNECEKTİR, BUNA GEÇECEKTİR YA DA BUNUN KARŞITI OLAN KUMANDA EKONOMİSİNE DÖNECEKTİR KI, KUMANDA EKONOMİSİ DEDİĞİMİZ ZAMAN, BUNUN İÇİNE FAŞİZM, KOMÜNİZM YA DA SOSYALİZM GIRER".

SON YILLARDA AZALAN SANAYİLEŞME HIZINI YENİDEN YÜKSELTMEK ÜZERE İSE ÖZEL SEKTÖRÜN TEŞVİKİ YANINDA, DAHA ÇOK KAMU SEKTÖRÜ ELİYLE TEMEL SİNAİ MADDELER VE MADENLER, PETRO - KİMYA VE TARIMSAL TEMEL GİRDİLER, YATIRIM MALLARI GİBİ AĞIR SANAYİ KOLLARININ GELİŞTİRİLMESİ YONUNDEKİ VE YURT SATHINA YAYGIN SANAYİLEŞME VE MİLLİ SANAYİ HEDEFİNE ERİŞME HAMLESİNİN HAŞARIYLA TAMAMLANMASI, ENERJİ ÜRETİMİNİN GENİŞLETİLEREK ENERJİ DAR BOĞAZININ BERTARAFI, BU ARADA YENİ BARAJ VE ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİ PROJELERİ YANINDA İÇERDE PETROL İSTİHRACININ TEŞVİKİ, AYRICA İHRACAT SANAYİNİN GELİŞTİRİLMESİ TAVSİYE EDİLEBİLİR".

"BU GİBİ TEDBİRLERİN YANINDA, ÖZEL TEŞEBBÜS YATIRIMLARININ ARTTIRILMASI İHUSUSUNDA BAŞLICA POLİTİK PARTİLERİMİZİN MODERN BİR KARMA EKONOMİ ANLAYIŞI ÇERÇEVESİ İÇİNE GİRMELERİ, AYNIYEN: AVRUPA MUHAFAZAKAR VE SOSYAL DEMOKRAT PARTİLERİNDE İZLENDİĞİ GİBİ, ÖZEL SEKTÖRÜN KALKINMA VE İSTİHDAM AÇISINDAN YARARLARI, ÖZEL SEKTÖRÜN TEŞVİK VE DENETİMİ TEMEL İLKESİ ETRAFINDA GÖRÜŞ BİRLİĞİNE VARMA LARINI TEMENNİ EDİLİR".

KUTSAL İTTİFAK ÇAĞRISI

Yukarıdaki aktarımlar Mayıs ayının son haftasında yapılan bazı konuşmalardan ve yayımlanan raporlardan alındı. Birinci paragrafta yer alan görüş, İstanbullu bir iktisat profesörünün, diğer iki paragrafa yer alanlar ise Odalar Birliği'ne ait. Odalar Birliği 31. Genel Kurulunda yapılan konuşmalarda, başka istekler de yer alıyor. Örneğin, tarım kesiminin vergilendirilmesi isteniyor. Yönetim Kurulu Başkanı Doblan, devletten daha çok himaye istiyor.

Türkiye'nin "en büyük" iş adamının 50 yıllık iş hayatının başasını "insangücü"ne bağladığı günlerde, sistemin yalnızca solcular tarafından değil, daha geniş bir kesim tarafından da "eleştirilmesi" ilginç. "Başarılı büyük işadamı" "insangücü"ne verdiği önemi vurgularken, bir yandan da sermaye karşısında emeğin taleplerinin sınırlanmasını da istiyordu.

KİLİTLENEN EKONOMİ VE İHTİYAÇLAR

Kilitlenen ekonomik yapı, son 5 yıl içinde beraberinde bunalmırlar getirdi. Bu, bekleniyordu. Bu gelişimin sonuçlanmazlığı, 1960'ı izleyen yıllarda sol kamu ayında çok tartışıldı. 1971 müdahalesi, ekonomik yapıya beklenen dopingi yapmadı. Tersine, 1971'ı izleyen yıllarda bunalmı, büyüyerek, yayılarak gelişti. Sonuçta, bugün "istihlak karma ekonomisinin" ürünü olarak, sorunun bir rejim sorunu olduğunu başta İstanbullu iktisatçılar, geniş bir sermaye kesimi kabul eder hale geldi.

Tarım ve sanayide alt yapı, ihtiyaçları karşılamaktan çok uzak. Örneğin, mevcut ulaştırma ağı, mevcut kapasiteyi kaldıramıyor. Türkiye'den transit geçiş yapan bir vagonun, Trakya'dan girip, Doğu'da Türkiye sınırlarından çıkışına kadar geçen 33 gün. Yalnızca bu nedenle Türkiye 1975 yılında yabancı ülkelere seyir ücreti olarak 500 milyon aşkın ödeme yaptı. Liman tahmil ve tahliye işlerinde, büyük yatırımların gerektirdiği makine ithalinde, mevcut limanların güç bakımından tahliye imkanı vermemesi, en büyük sorun. Bu nedenle yeni ve büyük yatırımların önemli bir kısmı ülkeyi ek ulaştırma maliyetleri ile karşı karşıya bırakıyor.

Karayolları taşımacılığında verilebilecek bir örnek de ilginç olacak. İstanbul-İzmit arası, yük ve insan taşımacılığı yönünden, bundan 10 yıl önce 2 saate yakın bir sürede alınıyordu. Bu uzaktık, bugün de iki saate yakın bir sürede alınıyor. Değişen, yalnızca maliyetler. Daha güçlü taşıma araçları için yapılan oto-montaj yatırımları ve ekspres yol inşaatı, maliyetleri artırdı; hızı değiştirmedi.

SIYASAL ÇÖZÜM ARANIYOR

Bu türden örnekleri uzatmak, yapıya ilişkin bol takam vermek mimikün. Ama artık gerekli değil. Bugün, sistem, rejim sorununu tartışanların sayısı artıyor. Üzerinde durmak istediğimiz nokta, buna ilişkin.

Birincisi, iki büyük partinin bir araya gelmesi sorunu. Bu yönde giri-

şimler yoğun. Rejimin kurtulması için böyle bir alternatif gerekli görülüyor. Odalar Birliği, Avrupa'dan verdiği örnekte Muhafazakar partilerle, Sosyal demokratlar arasında fazla fark olmadığını vurguluyor. CHP'nin içindeki son gelişmeler düşünüldüğünde, akıldan hiç te uzak tutulamayacak bir ihtimal.

Öte yandan üzerinde durulması gereken başka bir konu daha var. Burjuva iktisatçıların ağzında, piyasa-pazar ekonomisine geri dönüş, Türkiye için son ve tek şans olarak görülüyor. Piyasa-pazar ekonomisine dönüş, Avrupa'ya bütünüyle ve sınırsız açılma anlamında.

Türkiye'de, piyasa ekonomisinin işlenmesinin en büyük nedeni, kamu-nun fiyat politikası. Bu kanalla, Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana özel kesime devamlı fon akıtıldı. Türkiye'de piyasa ekonomisi koşullarının hızla getirilmesinin ön koşulu, İktisadi Devlet Teşekküllerinin rasyonel işletilmesinden geçiyor. Kamu sektörünün özel kesime, fiyat mekanizması, gümrük, teşvik yoluyla sağladığı fonların kesilmesi, piyasa ekonomisinin daha eksiksiz işlenmesi yolunda atılacak bir adım.

Ancak böyle bir politikanın, sermayenin belirli kesimleri için hiç te arzu edilirdir bir uygulama olmadığı da bir gerçek. İstanbullu iktisatçılar da bunu kabul ediyorlar. Böyle bir geri dönüşün kaçınılmaz olarak büyük iflaslara yol açacağına, sonuçta yapıyı olarak ayakta tutulan bazı sektörlerin yok olabileceğini kabul ediyorlar.

Cevap verilmesi gereken nokta burada. Özel kesim buna razı mı?

Burjuvazinin bilim adamlarının uzun dönemli önerileri, burjuvazinin kendisi için ne ölçüde çekici? Bilindiği kadarı ile, şu anda özel kesim, kuruluşu daha çok devlet himayesinde arıyor. Ortak pazar bir örnek. Ortak Pazar efanesi, beklenenin tersine, özel kesim üzerinde başka etkiler yaratıyor. Ortak Pazar karşısında rekabet edemeyeceğini anlayan büyük sermaye, şimdi devletten daha çok himaye istiyor.

Devlete yeni görevler yüklemek isteyenlerin bunun için gerekli ortamın hazırlanmasına çalışıyor. "Devletçi" ve "ilerici" kesilen işadamların sayısı artıyor. Bunlar, kapitalist sistemin içine düştüğü bunalmı, sistemden önce tek tek kendilerini kurtarmak isteyen sermaye çevreleri. Tek alternatif olarak, daha çok devlet himayesini görüyorlar.

Oysa, burjuvazinin bilim adamları başka alternatifler üzerinde duruyorlar. Bu alternatif, piyasa ekonomisine dönüş; belki de bir kaç iflas ve çöküş karşısında, rejimin bütününe korunması için piyasa ekonomisine dönüş ve Avrupa'ya açılış.

Bu alternatifin siyasal platformunda bir yansımada da var. Alternatif, iki büyük partinin, rejimi kurabilirlik için bir araya gelmesini gerektiriyor. CHP-AP işbirliği. İstanbullu iktisat profesörünün de belirttiği gibi, piyasa ekonomisine dönerken yapılacak büyük operasyonları ancak "oyların yüzde 90'ını temsil eden iki parti" kaldırabilir.

YURUYUŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi:

Nihat SARGIN

Genel Yayın Yönetmeni:

Osman SAKALSIZ

Yazı İşleri Müdürü:

Metin ÇULHAOĞLU

Teknik Sekreter:

Bülent ARTALMI

Yazı Kurulu:

Umur COŞKUN

Metin ÇULHAOĞLU

Mehmet AKÖZER

Vartak ÖZMENEK

Ercan EYOBOĞLU

YÖNETİM:

Konur Sokak 15/8 Kızılay

Ankara Tel: 17 45 81

İSTANBUL BÜROSU:

Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş

İstanbul Tel: 26 35 67

Lizmit

İstanbul

Lizmit

Eskişehir

Bursa

Adana

Diyarbakır

Avrupa

Yusuף ALTINTAŞ

Hacı KANTARCI

Vedat PEKEİ.

Vrdat BARANOĞLU

Cengiz KOC

Ceyhan CAN

Nurettin ÖZVARIŞ

Rağit KAYA

19 Rue Emile Dubuis 75014

PARIS

ABONE KOŞULLARI

Yıllık : 200 TL 6 Aylık: 100 TL

ILAN KOŞULLARI:

Arka Kapak (Renkli) : 15.000 TL

Arka Kapak (Siyah beyaz) : 12.000 TL

İç sayılarda sütun santimi : 40 TL

Yayın ilanları % 50 indirimlidir.

Eğr Dağıtım: Orhan ÖZŞİŞMAN

Baskı: Daily News Web-Ofset Tezislari

İKTİDARA YÜRÜYEN HAREKET

YALÇIN KOÇUK

Avrupa'nın en güncel siyasal sorunu, Paris'te, Bülent Ecevit'in önüne getirildi. Bugün Avrupa'nın sorunu, emperyalist sistemin sorunu niteliğini kazanmış durumda. Avrupa'nın gündeminde olan, tutucu ya da sosyal demokrat partilerin, ilercici partilerle hükümet ortaklığı kurmaları. Fransa, İtalya ve Portekiz'de güncel olan bu. Bu sorun, emperyalist sistemin ve bunun içinde Avrupa'nın sorunu. Beşinci Murad'ın torunu Fransız uyruklu gazeteci Kenize Murad, aynı sorunu, Halk Partisi Genel Başkanı Ecevit'in önüne getirdi.

Burjuvazinin bilim adamlarını iki gruba ayırmak gerekli. Birinci grupta, tekeli sermaye ile bütünleşenler yer alıyor. Bunlar büyük işletmelerin ve tekeli sermaye kesitlerinin günlük ve dar çıkarlarını savunuyorlar. Bir de özel mülkiyet ve burjuva dünya görüşüne sahip olmakla birlikte tekeli kesimlerle bütünleşemeyenler var. Profesör Zeyyat Hatipoğlu, bunlardan birisi. Profesör Hatipoğlu, bu düzenin böyle sürmeyeceği görüşünü savunuyor. Hatipoğlu'na göre, böyle sürerse, ya faşizm ya da sosyalizm gelecek. Hatipoğlu'nun düşün dünyasında işçi sınıfı ve bunun siyasal eylemlerine yer yok. Faşizm ya da sosyalizm sonucuna, bugünkü kapitalizmin karşılaştığı sorunlara, bugünkü üretim yapısı içinde çözüm bulmanın güçlüğü yol açıyor.

Tek partinin yasama organında çoğunluk sağlaması, Türkiye kapitalizminin karşılaştığı devresel ve yapısal bunalıma çözüm getiremeyecek. Burjuva bilim adamları bu görüşlerinde çok açık. Açıklık birtakım yerde de var. Bugün Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Borsaları Birliği, tam anlamıyla bir Adalet Partisi ocağı görünümünde. Temsil ettiği sermaye sınıfının ekonomik çıkarlarından çok siyasal çıkarlarının savunuculuğunu üstleniyor. Cephe Hükümeti'nin tüm ekonomik politika ve kararlarının "hik" deyişisi durumunda. Buna karşın, son Genel Kurul'da bir açık öneri ortaya çıkıyor. Odalar Birliği de sermaye kesiminin sorunlarını çözebilmek için "muhafazakar ve sosyal demokrat" partilerin işbirliğini istiyor.

Burjuva bilim adamları ile Odalar Birliği çözümlere ve önerileri bir noktada birleşiyor. Türkiye kapitalizminin karşılaştığı yapısal ve devresel sorunları çözebilmek için oyların yüzde seksenini aşan bir çoğunluğa gerek var. Bu kadar büyük bir çoğunluğun gerekli olmasının da bir tek anlamı olmalı. Türkiye kapitalizminin karşılaştığı sorunları çözebilmek, geniş yığınların omuzlarına çok büyük yükleri yüklemekle mümkün olacak. İki "büyük" partinin desteği olmadan da bu yüklerle işi gerçekleştirilemeyecek. Daha açık bir deyişle, iki "büyük" partinin işbirliği olmadan sosyalist hareketin "iktidara yürümesi" önlenemeyecek. Zaten burjuva bilim adamlarının da "ya faşizm ya sosyalizm" sonucuna varmaları bunu gösteriyor.

Bu noktadan sonra sosyalist "cepheye" bakmak gerekli. Sosyalist almaşığın güçlenmesi ve "iktidara yürüyen sosyalist" hareket niteliğini kazanması için sermaye kesiminin bu işin böyle gitmeyeceğini anlaması gerekli. Ancak yeterli değil. Başka koşullar da zorunlu. Bunlardan en önemlisi, sosyalist hareketin birliği ve sosyalist partinin gücü. Türkiye'nin somut koşullarında birlik ve güç aynı noktada toplanıyor. Türkiye'de birlik de, güç de nerede olduğunu açık bir biçimde gösteriyor.

Açıklığın somut örnekleri: Yayınlara bakın. Ürün diye bir dergi çıkıyor. Üstündeki yazıdan ayda bir çıktığı anlaşılıyor. Son sayısı Haziran ayına ait Tam yüz ondokuz sayfa. Yüz ondokuz sayfa içinde Türkiye'ye ayrılan bölüm yirmi üç sayfa. Tamamı Türkiye İşçi Partisi ve Yürüyüş Dergisi üzerine. Tamamı küfür. Başka birşey yok. Bunu geçin. Kitle diye başka bir dergi var. Haftalık çıkıyor. Her sayısının azından çift yapraklı orta sayfası, başka sayfalara aşan "mabad" ile birlikte, Türkiye İşçi Partisi üzerine. Küfürlerle dolu. Bunu da geçin. Halkın Sesi diye başka bir haftalık var. Bütün malmeleri TİP düşmanlığı. Bunu da geçin. Devrimci Gençlik diye bir başka yayın daha var. "Emperyalizme ve oligarşiye karşı" çıkıyorlarmış. Bütün sayıları yalnızca TİP'e karşı. Bir de Demokratik Sol adlı dergi vardı. Halk Partisi'nin

"ideolojik" mücadele organı olarak yayına başladı. Nefesi kesildi. Çıkan sayıları da hep TİP üzerine yoğunlaştı. Artık çıkmıyor. Çıkanın da çıkmayanın da birleştiği bir tek nokta var: TİP düşmanlığı.

Küfürle cevap yok. İktidara yürüyen sosyalist hareketin önünde daha ciddi işler var. Küfürlerle kağıt tüketimini artıranlara söz yok. Kağıt üreticisi ve ithalatçıları hoşnut ediyorlar. Nefesleri kesilinceye kadar da hoşnut etmeye devam edecekler. Devam ederken de bir noktaya açıklık getirecekler. Şimdi getirdikleri gibi. Bir yanda iktidara yürüyen sosyalist hareket var. Diğer yanda da iktidar kavramını anlamayan sol gezeler. Bunlar iktidara yürüyüşün hızını yavaşlatmak için bir araya gelmiş durumdalar.

Hem sözde hem de eylemde. Yayınları, sözdeki birliği ortaya çıkarıyor. En taze eylemleri ise eylemde birliği gösteriyor. En taze eylemleri, Turizm-İş'in geçen hafta sonunda toplanan Genel Kurulu. Turizm-İş'in Genel Kurulu'nda bu yayınların temsilcilerinden DİSK'in tabanına ve tavanına sızabilenler bir tek noktada birleşti: Turizm-İş'teki TİP yönetimine son vermek için birleştiler. Her yolu denediler. Hiç bir sonuç alamadılar. İlkesi birlik, ilkedeki güç alan birliğin karşısında bir kez daha yenildi. Bu kadar.

Türkiye'de sosyalist hareket iktidara doğru yürüyor. Bu yürüyüşün bir ayağı, sermayenin çözümsüzlüğü. Ama hepsi değil. Sosyalist hareketin kendinin, tarihsel birikiminden gelen bir gücü var. Bu güç, sermayenin çözümsüzlüğünü artırıyor. Sermayenin bir kaç yıl önce kabul edemeyeceği çözümleri ön plana çıkarıyor. Sermayenin hiç olmazsa bir bölümü, bugün için, DİSK'in başarılı ve ileri ekonomik mücadele çizgisini kabul etmek zorunda kalıyor. Bu, sermaye açısından, bir gerileme. Sermaye için şimdi sorun başka. Sermaye şimdi DİSK'in tabanından tavanına doğru sosyalistleşmesini önlemeye çalışıyor. Bu çabanın somuttaki görünümü çok açık. DİSK'in tabandan tavana doğru TİP'leşmesini önlemek. DİSK'i tavandan tabana doğru Halk Partili-leştirilmek.

Burada bir noktanın altını çizmek gerekli. DİSK'in sosyalistleşmesi başka sorun, sosyalistleşen DİSK'in, güncel görevin gereğine paralel olarak Halk Partisi'ne oy verilmesini istemesi bambaşka bir sorun. İktidara yürüyen sosyalist hareket için gerekli olan, başta DİSK olmak üzere diğer işçi örgütlerinde ve bütün emekçi sınıflarda sosyalistleşme sürecini hızlandırmak. Emperyalizm, bunun içinde Avrupa ve Avrupa'nın yanında Türkiye'de de sermayenin sorunu, tam bunun tersi. Bu sorunun DİSK için somut görüntüsü, DİSK'in tabandan tavana kadar Halk Partili olarak tutulması. Zor bir iş. Fakat bu zor işin sermayenin, ilerde geri alma hesabıyla, veremeyeceği ödün ve razı olmayacağı oyun yok.

Emperyalizmin Avrupa'daki güncel sorunu, sermayenin Türkiye'de atan nabzı ve Türkiye işçi sınıfı hareketi içindeki gelişmeler, tartışılan sorunun ne olduğunu ortaya koyuyor. Artık burjuva bilim adamları, 1977 seçimlerinin ötesini düşünmek zorunluluğunu duyuyor. Artık bunlar için yakın seçimlerde iki "büyük" partiden birisinin kazanıp kazanmaması önemini yitirmiş durumda. Sorun, yakın sayılacak bir zaman dilimi içinde yapılacak genel seçimlerin sonrasıyla ilgili. Sosyalist hareketi görüp kendisini sol sayan aydınların kavramakta güçlük çektiği bir gelişme.

Buna da şaşmamak gerek. Çünkü iktidara yürüyen sosyalist hareketin, görece olarak, en zayıf halkası entelijansiya ile ilgili. Yüz yıllık işçi sınıfı hareketinin, elli yıllık Cumhuriyet tarihinin mirası böyle. Türkiye sosyalist hareketinin en belirgin dar boğazı, entelijansiyada ortaya çıkıyor. Sınıfı hareketi, elli yıllık Cumhuriyet tarihi en düşük başarı çizgisini, sosyalist entelijansiyayı yaratmada gösteriyor. Bin dokuzyüz altmışlardan sonra başlayan açılıma ve canlı tartışma önemi ise henüz, nicelik ve nitelik olarak, büyük meyvelerini vermedi. Ama iktidara yürüyen sosyalist hareketteki diyalektik sıçrama ile bu eksikliğin de giderilmesi fazla zaman almayacak.

CHP SERMAYE İLİŞKİLERİNDE YENİ SAFHA

CHP Burdur Milletvekili Ali Sanlı, hem konuşuyor hem de bakışlarıyla Merkez Yöneticilerini tarıyordu:

"... Hırslarınızla, kinlerinizle, çapsizliklarınızla ve antikömlünist politikanızla gepegrin duruyorsunuz. Ama hazırladığınız tuzak erken açığa çıktı..."

Sanlı, CHP Merkez yönetimini büyülesine sert bir şekilde eleştirirken, başta Genel Sekreter Orhan Eyüboğlu olmak üzere diğer yöneticiler derin bir sessizlikle dinliyorlar ve görüşlerini benimseyen büyük bir çoğunluk da kendisini şiddetle alkışlıyordu...

Geçtiğimiz haftanın Salı günü CHP Ortak grubunda, Gençlik Kolları tarafından hazırladığı ileri sürülen "Gizli Rapor" hakkında konuşan Ali Sanlı, deyimim tam anlamıyla Merkez yönetimini topa tutuyordu. Sanlı'ya göre, "bugün CHP içinde bir sol muhalefetin varlığını istemek sağlıklı işaretiydi. Ama bu yoksa, böyle raporlar yündendi..."

Devam ediyordu Ali Sanlı:

"... Bugün partiyi bağnaz bir ekiple kilitleyip, dışa açılıyorsunuz. Sayın Genel Başkan, TMMOB genel kurulunda demokratik eylemde solda işbölümü öneriyor ve sonra bu rapor ortaya çıkıyor. Bunu nasıl izah edeceksiniz?"

Bir an, bu raporun içindeki düşüncelerin mevcudiyetini varsayalım. Peki hangi sosyal demokrat insan, düşünce özgürlükleri olmayan insanları suçlayabilir?..."

Siyasal deyimler sözlüğüne "Muhalefet İstihbarat Teşkilatı: MIT" deyimini de kazandıran Ali Sanlı konuşmasının sonunda da, "Provokasyonun maddi koşullarının temizlenmesi gerek. Ya gençlik kolları feshedilmeli, ya da Genel Sekreter istifa etmelidir" diyordu...

ECEVİT VE KUŞKULAR

Ali Sanlı'nın ne eksik ne fazla, Merkez yönetimini enesinden tutup sergilemesi, merkez ekibinin dışında büyük destek gördü. Merkez ekibinde olumsuz tepki gösterecek kadar bile hal kalmamıştı. Suçluluk duygusuyla bitkin ve derin bir sessizlik içindeydiler...

Nitekim daha sonra kürsüye çıkacak olan Genel Başkan Bülent Ecevit, "Ali Sanlı arkadaşımızın söylediklerini yadırgamak mümkün değil" diyecek ve ekleyecekti:

"... Ama partinin bu hale gelmesinde, başta ben, hepimiz suçluyuz..."

Ecevit'in "şairane" anlamıyla dilettiği özünü, olayın ilerici kamuoyunda bıraktığı olumsuz tortuyu temizleyecek cinsten geçerliliği yoktur.

Nedense CHP Genel Başkanının yurt dışı gezileriyle büyülesine kuşkuyla olaylar arasında garip bir "senkron" vardır. Bu olgu da kimsenin gözünden kaçmamaya başlamıştır.

Dört başı bayındır bir provokasyon niteliğindeki "Gizli Rapor" olayı karşısında, CHP Merkez Yönetiminin takindığı tavrı ise tek kelime ile gültüktü. Hafta sonuna doğru Merkez Yönetim Kurulu bir bildiri hazırlayarak raporun "resmi nitelikte olmadığını" ve CHP'nin görüşlerini yansıtmadığını" ileri sürdü ve Gençlik Kolları Merkez Yönetiminin "uyarıldığını" açıkladı!...

BABALAR VE OGULLAR

Kendi görüşlerine karşı olan il, ilçe yönetim kurullarını feshederken gözünü kırpmayan merkez yönetimi, gençlik kollarına bir "uyarı" yapmayı uygun görmüştü!...

Herşey, herkesin gözü önünde bütün çıplaklığıyla oynanmaktadır.

"Gizli Rapor"un bir diğer yönü de, Gençlik Kolları Genel Sekreter Yardımcısı Ömer Güleken ile ilgilidir. Önde gelen yöneticilerden biri olan Ömer Güleken'in rapora katkısı elbette vardır.

MIT Müsteşar Yardımcısı Tümgeneral Reşat Güleken'in oğlu olan Ömer Güleken'in, işin içine baba mesleğini karıştırıp karıştırmadığı hususu ise meçhuldür!...

CHP tekeli sermayeye en büyük güvencesi, hazırlanışından yayınlanışına kadar ilginç bir organizasyonla vermiştir.

CHP bünyesini buna benzer örneklerle şiddetli depreme uğratan sermaye, böylelikle faşist tirmanış için rahat zeminler yaratmaktadır.

TRT'DE OYNANAN OYUN...

TRT'de gözlenenler buna ilginç bir örnek vermektedir. TRT'ye alınacak 200 kadar programcı ve teknik eleman için açılan sonucu belli sınavlar, önceki haftanın sonunda yapılmıştır.

Cephe ortakları tarafından dört parsel halinde kapatılan sınavların "usulen" olan kısmına binlerce kişi katıldı. 100 soru üzerinden yarı test biçiminde yapılan sınavların ilginç sorularından biri şuydu:

"... 1917 tarihi size neyi hatırlatıyor?..."

Çok fazla ayıyuka çıktığı için vazgeçilmezse bu soruya: "Ekim Devrimi" şeklinde cevap verenler "Vatan Haini" ilan edilecekler, gene aynı soruya "Başbuğ Türkiye'nin doğum yıldırı" cevabını verenler ise kuruma kabul edileceklerdir!...

Sorular içinde önemli olanlarından bir diğeri şudur:

"... Hangi gazeteleri okuyorsunuz?..."

Yukarıdaki soruya olduğu gibi bu soruya da bir ilerici aday tam ters cevaplar vermiş, yani kurumun işgalci yönetiminin istediği cevapları sunsa dahi girme şans olmayacaktır. Çünkü sonuçlar bellidir. 100 soru içinden 12 kilis soru seçilmiş ve bunlara verilen "klişe" cevaplar, kuruma alınacak kişilere dağıtılmıştır.

Sınavlara katılmada aday kabulünde de türlü-çeşitli organizasyonlar yapılmıştır.

Örneğin, Ankara'dan İstanbul radyoevine "sınava katılacak adaylarda askerliği yapma koşulu aranmıyor" şeklinde bir teleks emri gönderilmiş ve bir saat kadar sonra ikinci bir teleks emriyle askerliğini yapmamış olanların sınavlara katılmayacakları bildirilmiştir. Ancak emrin bundan sonraki eklentisi daha da ilginçtir:

"... Şu ana kadar eski ömür görengeç aday kayıtlarını yaptırılan sınavlara girebilmektedir..."

İki teleks emri arasındaki sürede, İstanbul radyoevine başvuran koman-

"KİŞİKİTİCİ AJAN" HASSASİYETİ DEVAM EDİYOR MU?

ali sanlı: « sağ pusudadır »

Sayın Başkan Sayın Uyeler

Türkiye kapitalizminin 12 Mart öncesi koşullardan daha ağır bir dar boğaza girdiği dönemeyiz. Şimdi egemen çevreler yeni ve büyük bir operasyonun tuzaklarını hazırlıyorlar. Sol olmayan bir sözde demokratik yelpazede eski CHP'nin yerini almasının şahincağı olmadığı büyük bir operasyon. Bu kez hem sol, CHP eliyile jurnallenerek ve mahkum edilerek, bunun yanında MHP ve MSP de tezgahlanarak. Doğrudur ki CHP, artık merkez yöneticilerinin her yerde söyledikleri içindeki asırlardan arınmış ve kapitalizmin yedek lastiği haline gelirmiş yapıya kavuşturulacak.

Bu oyun merkezde odaklanan bazı kanserleşmiş unsurların denizliği ile erken açığa çıkmıştır.

CHP Genel Kolları Merkez Yönetim Kurulu raporu, gerçekten 12 Mart öncesi sığınışın avcılarının üstlütubuna benzeyen bir öneltik belgesidir. İsmet Paşa'nın o zamanki sığınışın avcılarının yönetimiyle deyimle, bunu düzenleyenlerin boyutlarını aşan, hatla CHP'nin boyutlarını aşan bir niteliği vardır.

Bu belge parti içinde hiç bir gruba hiç bir hibe yaramaz. CHP'nin hatla salt demokrasiden yana herkesin çıkarlarına karşındır.

Bir yanda Türkiye Komünist Partisi'nin CHP'yi hiç tartışmaz des-

telediğini söyleyeceksiniz, bir yanda illegal unsurların legal sol siyasal ve sosyal kuruluşlarla olan bağlarını jurnalloyeacaksınız. Hem de kişi ve kurumları zikrederek.

Yanlış bir takım değerlendirmele-ri, küçük, çapsiz, hurs ve kin üzerine kurulu bir takım bencil ve ruhsuz değerlendirmeleri CHP'nin en üst siyasi örgüt unsurlarının da katıldığı bir bağlayıcı karar haline sokacak-sınız.

Bu raporun içindekilerin tümü doğru olduğu varsayımına katılsak bile, siz nasıl bir sosyal demokrat partinin üst yöneticileri olarak, özgürlükleri vence altına alınmış bir toplumdaki, düşüncelerinden dolayı özgür sayılma-yan kişi ve kuruluşları nasıl deklare edebilirsiniz? Devlet güvencili avcılarını ve cumhuriyet başvucularının harekete geçirecek kararların oluşturulmasına onay verirsiniz?

Sağ pusudadır. Bu rapora ilgili bir bekleyiş içindedir. Bu susma anlamı değil midir. Parti içinde meydana gelebilecek ihtilalleri kendi değerlendirmeleri ile değil bizdeki jurnalciler eliyile yapmak ve bir kampanyaya başlamak ve bunu bir seçim dönemine kadar sürdüremek en kötü ihtimal değil midir? Bu yayılm ateşi CHP'yi geçmiş olduğu gibi kendi çıkarlarının aracı olarak görüp söpürülecek çevrelere maddi koşullar hazırlamaz mı?

Gençlik Kolları Merkez Yönetim Kurulu provokasyonuna gelmişse, öğütüle-

dolan bolluğu ise dikkat çekmiştir. Oyunlar, son derece planlı ve taktik döndürülmektedir... Cepheci eylem ve anlayış, tüm yurtta işgalcilik tavrıyla sürdürülmektedir. Yürüden her köşesinde malum bir kafa ve şiddet uygulanmaktadır.

DALGA DALGA ŞOVENİZM!

Geçtiğimiz haftanın Perşembe günü TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonunda TRT'nin eski yıllara ilişkin hesapları incelenirken bir cepheci kafa hesapları söyledi:

"... Dünya, 40 milyona çıkınca Türk'ün Kıbrıs'tı zapt ettiğini gördü. Türk 80 milyon olunca, dünyadaki bütün Türkleri toplayabileceğini biliyor bütün dünya. Onun için Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur!..."

Bu sözlerin sahibi, kendi seçim bölgesinde haşhaş yasaklandığı zamanlar Amerika safalarında yerini almış bir zat!...

TBMM'de bir cepheci bunları söylerken Malatya'nın Yeşilyurt ilçesinde Milli Eğitim Müdürü öğretmenlere şu "veziz" konuşmayı yapıyordu:

"... Türkiye'deki aşırı solcular, devleti ikiye bölüp bir kürt devleti kurmak istiyorlar. Şah İsmail Safevi, Türkiye'deki aleli zümreleri kandırmak kendi tarafına çekmek ve böylece devleti yıkmak istiyorlardı.

Yavuz Sultan Selim, alevileri vurduğunu için bugünkü aleviler o zamanın intikamını almak istiyorlar..."

Malatya Milli Eğitim Müdürü Öğüz Yardımcı öğretmenlere karşı yaptığı konuşmasının bundan sonraki bölümünde de sunan söylüyordu:

"... Nitekim aleviler bunun aşırı örneğini, Kıbrıs çıkartmasında milletçe bir bütün olarak savaşa katıldığımızda gösterdiler. Bazı pilotların bombalarını denize boşalttiklarını üzülerek söyleye-

bilirim..."

Milli Eğitim Müdürü Öğüz Yardımcı'nın bu konuşması oradaki öğretmenler tarafından tutanakla tesbit edilmiş bulunmaktadır.

TÖB-DER Genel Başkanı Cemil Çakır, milli eğitim müdürünün "akli denge-si" ile ilgili soruya "En akıllısı bu" şeklinde cevap vermektedir...

CEPHE'NİN ÇIRKIN YUZU

Geçtiğimiz haftanın Perşembe günü dost ve komşu bir ülkenin devlet başkanı Türkiye'ye geldi.

Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ün davetlisi olarak Türkiye'ye gelen Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Todor Jivkov'un Eşenboğ'a'dan Çankaya'ya helikopterle gelmesi cephe yönetimi tarafından ilginç bir gerekçeyle dayandırıldı.

Jivkov'un geçeceği caddelerde Jivkov aleyhine yazılan yazıların silinmediği nedeniyle ve muhtemel aleyhte bir gösteriye meydan vermemek gerekçesiyle konuk devlet başkanı helikopterle Çankaya'ya yoluca döndürüldü.

Bu tür söylentilerle, bir avuç komando süresünü geniş boyutlu bir protesto eyleminin hayali çerçevesine oturtup zihinlerde "Acaba güçleri bu denli büyük mü?" sorusu yaratılmak amaçlanmıştır...

Herşey nazi yöntemleri kadar planlı fakat devekusunun arkası kadar hantal ve çirkindi...

Oysa halk caddeler boyunda gayet sakindi. İki ülkenin bayraklarıyla süslenen caddelerde cephenin yaratmak istediği imajın en küçük belirtisi bile görünmüyordu. Nitekim halk, gerek Ankara'da gerekse İstanbul'da dost ve komşu ülkenin Devlet Başkanını, gördüğü her yerde, sıcak duygularla dostça selamlayacaktı diğer günler...

ECEVİT GİZLİ RAPORA SAHİP ÇIKIYOR MU?

Meseleye, bir "gıcıkçılık" diye bakmaya imkân yoktur. Dışbüklü memur: bir kişicirtili ünvanla rapor yazarsa rapor, üstelik, CHP'ye yönelik suçlamalara kaynaklık etmez, yasal bazı kuruluşlarla CHP'nin aramızındaki ilişkiyi, yasal bazı kuruluşlarla, bazı yasal ve ileri kuruluşlarınca yönelik olmasıyla, mesele bitmemektedir. Özellikle sol'un bu ünvanının zorunlu olduğu bir bakış açısında, CHP Genel Başkanı'nın işçisi, halka yönelik bir strateji, ilk aşamayı planladığı bir dönemde doğrusu "hürriyet" almıştır bu rapor...

Cumhuriyet Halk Partisi, bu raporun sadece dışındaki sola değil kendisi üstüne de atılmaya çalışıldığı camurunu, hiç vakti geçirmeden temizlemek zorundadır. Hem de en keşif gözlemleri. Yasal bir sol - kuruluş olup bu rapor tarafından suçlanıyor ise, söz konusu belgeye, gereğinden fazla önem vermeme işi onun gelmelidir. Kısırca açıklığın çok önemli görülüyor Türkiye'de. Ama bir partiye bağlı kuruluşun kendi partisi aleyhine ve kendi bir bölümü olarak sunduğu sol'un olayına böyle bir belgeyi düzenleme ilk defa olmaktadır. Raporu emeği geçmiş tüm ilgilileri kuşanır. Gerçekten, görevlerini başarmışlardır...

30 MAYIS 1976 PAZAR
İsmail Cem

Halk Partisi gençlik kolları, CHP etiketli MIT raporunun, Ecevit'in bilgisi içinde hazırlandığını yayıyor. Ecevit'in konuşmaları bu söylentiye çürütmüyor.

CHP etiketli MIT raporu ile ilgili olarak Bülent Ecevit, "tartışma metni" görüşünü getirdi. Hazırlanan raporun "tartışma için hazırlanmış metin" olduğunu söyleyerek CHP etiketli MIT raporunun Halk Partisi'ni bağlamayacağı ileri sürdü. Ecevit'in görüşleri, rapor ciddiyeti ve Halk Partisi'nin yapısı gözönüne getirildiğinde, hiç bir inandırıcılık taşımıyor. Üstelik Halk Partisi Gençlik Kolları Genel Başkanı Yankı Dergisi'ne verdiği demeçte bir marifetmiş gibi rapor savunurken Halk Partisi Gençlik Kolları raporun Ecevit'in bilgisi içinde hazırlandığını yayıyor.

Raporun ilk sayfası, CHP Gençlik Kolları Genel Merkezi, başlığını taşıyor. Raporu teksir edenler, raporun "aidiyetini" sağlamlaşdırmak için gerekli önlemlerin hepsini almışlar. Teksir işi kullanılan daktilo makinasında Türkçenin bazı harfleri eksik. Tipik polisîye oyunlan hatırlatıyor. Bu rapor okunduğu ve tartışıldığı toplantıda Halk Partisi Merkez Yürütme Kurulu'nun iki üyesinin de hazır bulunduğu yazıldı. Şimdiye kadar bu yüzerden de ses çıkmadı. Bütün bu gelişmeler karşısında Ecevit'in "parti içi demokrasinin işlediği partimizde bir grup içi tartışma için hazırlanmış metindir" sözünü anlamak kolay değil.

Ecevit'in yurtdışı gezilerinde Türkiye gerçeğini unutmaya başladığı akla gelebilir. Ama "kışkırtıcı ajanlar" konusunda olağanüstü duyarlılık gösteren Ecevit'ten böyle bir unutkanlık beklenemez. Ayrıca CHP Gençlik Kolları yöneticilerinden birisinin MIT üstü düzey görevlilerinden birisinin çok yakını olduğu yazıldı. Tekzip edilmedi. Ciddi ve ileri bir partide, böyle durumlarda ortaya çıkmasına izin vermemek ve çiktiği zaman da hemen önlem alınması gerektiği açık. Halk Partisi'nin kendisini ciddiye almaması gerektiği de açık.

Ecevit'in inandırıcı olmayan açıklamaları CHP etiketli MIT raporunu geçiştirmeye çalışması nasıl açıklanacak? Halk Partisi böyle bir açıklama sağlayamıyor. Bu durumda şimdiye kadar geçirilmesini gösteren açıklamaya başvurmak gerekiyor. Halk Partisi yine sermayeye güvenme mi vermek istiyor? Görünürdeki güvençe şu: Halk Partisi içinde örgütleriyle bağlar kurmak için girişimlerde bulunuyor. Kitle örgütleri konusunda MIT kafalı örgüt ve partiler-belli görüşleri var. Halk Partisi, "ben de bunları görüyorum, ben baş kurmasam başkaları bağ kuracak, bunun için çalışıyorum" mu demek istiyor?

CHP etiketli MIT raporu konusundaki Ecevit'in ve Halk Partisi yönetiminin tutumu, böyle bir değerlendirmeye kaçınılmaz yayıyor. Bu değerlendirmenin yanlış olması ümit etmek gerek. Ancak ümit işi bitmez. Halk Partisi'nin bu değerlendirmenin yanlış olduğunu göstermesi gerekli. Bunun da yolu içindeki "kışkırtıcı ajanlar" ile hesaplaşmakla başlar.

CHP BURDUR MİLLETVEKİLİ ALI SANLI'NIN PARTİSİNİN GRUPTOPLANTISINDA, CHP GENÇLİK KOLLARI TARAFINDAN HAZIRLANAN "RAPOR" A İLİŞKİN OLARAK YAPTIĞI KONUŞMAYI SUNUYORUZ.

ve zamanla ile değil, provokasyona gelebilmenin maddi koşulların ortadan kaldırılması gerekir. Parti içinde Merkez yöneticilerine alabildiğine sürdürülen komünizm ticareti, etkinliklerini parti içi sürekliliğini sağlama çalışmalarını başvurdular yöntem olmuştur. Bunlar, genç hanalları alet ederek kendileri için gerekli çarpışma da sürdürdüklerinin farkına varıyorlar mı?

Bu yönetimde ve bu anlayıştan bir otumlu sonuç, bir tavr beklemiyoruz. Artık olumsuz her şeyin beklenilebileceği bir döneme girilmiştir.

Değerli Arkadaşlarım
CHP'de farklılar olabilir. Herşey belirli toplumsal koşullar altında bir neden/sonuç ilişkisiyle birlikte ortaya çıkar. Olayın evrensel oluşumların yanısıradır tüm olanlar. Hüner bu farklılardan yapıcı bir şeyler çıkarmak, sentezini bütün unsurların katıldığı bir tehnedde yoğunlaştırmaktır. Sağlıklı yönetim budur.

Oysaki Parti yurt içinde bir kiliğin kilidi ile kapanmış, fakat yurt dışında her kilidi açan bir anahtar durumunda ve açık bir politika. Bunu yadırgamamak lüks saymamak mümkün değil.

Sol eleştiri olmadığında zaman CHP sağı çekilmesi bir yana, kendi özelemlerinin kitlelerin gerisinde kalabilir. Bir sol partinin de kendi içinden kaynaklanan bir sol eleştiriyi kavuşması partinin sağlığıdır. Bu olamıyorsa, son hal-hası bu belgedeki görülen tuzaklardır.

Benim yurt dışında olduğum bir sırada sayın genel başkanım ortak grupta yaptığım konuşmada "öyle inanıyorum ki, artık bütün dünyada ve Türkiye'de baş haranlık örgütlerin ve güçlerin solu parçalamak, güçsüzleştir-mek ve kendi içinde kavuşma tutuştu-rmasını için ne tertiplere başvurduklarını görmeyen ve bilmeyen aklı başında ve gerçek solcu kalmamıştır. Dünyada, Türkiye'de kalmamıştır. Bunları hala bilmezlikten gelenler Türkiye'de hala varsa onlar da Çağlayangil'in bir gazetesinde yayımlandığını bildiğimiz açıklamasından öğrenmiş olmalıdır" diyor, yine Sayın Genel Başkan Türkiye Mimar ve Mühendis Odaları Birliği'nin Genel Kurulunda "Sol güçler arasında geçerli ve etkin bir işbirliğine ve dayanışmaya CHP hazırdır. Bunun geçerli bir iş birliğine dayanması gerekir" diyor. Türkiye'nin gündeminde geçerli işbirliği ve iş birliğinin somut önerileri oluşturulması, gelişmesi bu rapor CHP eylem kamu oyuna sunuluyor.

Raporun detaylarına girip yeni jurnallerimize malzeme olsun istemiyorum. Çoğu arkadaşızın desteği altındadır.

Sayın Genel Başkan ve Merkez Yürütme Kurulu tavrı tamama davalı ediyoruz. Bu gün için acil bir tedbir, ya Gençlik Kolu Merkez Yürütme Kurulunun feshidir, veya Genel Sekreterin derhal istifa etmesidir. Başkaca simdi-lik çözüm yoktur. Bu mesele kapatılmamalıdır. Saygıları sunarım.

DİSK'İ TİP'TEN

Sosyalist hareket gelişiyor. Sosyalist hareket geliştiğinde, sosyalizm düşmanlarının hareketi kuşatma cabaları da yoğunlaşıyor. Sosyalist hareket işçi sınıfı içinde kökleştikçe, sosyalizm düşmanlarının oyunları da işçi sınıfı içinde yoğunlaşıyor. Sosyalist hareketi işçi sınıfından tecrit edilebilme için, bu sınızsız amaç için, yüzler kızarmadan yalanlar söyleniyor. "Sece-releri alemin malumu olanlarla", sosyalizme küfredenlerle, burjuvazinin işçi sınıfı içindeki beşinci kollarıyla ittifaklar kuruluyor. Sosyalist harekete karşı tezgahlar hazırlanıyor.

Yapılan ittifaklar, anlaşmalar, ortak hareketler, şeytanla anlaşıp ruhunu şeytana satmaları anımsatıyor. Gücü ve yetenekleri, amaç ve hırslarının çok gerisinde kalanlar, şeytanla pazarlığa oturmakta bulurlar çıkar yolu. Hareket noktaları hep aynıdır: Sonunda şeytana da oyun edip kazançlı çıkacaklarını sanırlar. Ama, sonuç da hep aynıdır: Kazançlı çıkan şeytan olur. Hırs-ları akli yeteneklerinden geri kalanlar, yenilip silinir gideler.

Hırslı ama güçsüz ve yeteneksiz kariyeristlerle, sicilli sosyalizm düşmanı şeytanların bir süredir sosyalist sendikacılığın başına musallat olan kutsal ittifakları, geçtiğimiz hafta bir de

Turizm-İş Kongresinde sergilendi.

TURİZM İŞ: SOSYALİZM DÜŞMANLARININ YENİ HEDEFİ

DİSK'e bağlı Turizm-İş Sendikası'nın 7. Olağanüstü Genel Kurulu 29 Mayıs-2 Haziran tarihleri arasında, İstanbul'da Çınar Otelinde yapıldı.

Turizm-İş Sendikasının yöneticileri, sosyalistler. DİSK'e bağlı Petrol Kimya-İş, Sosyal-İş sendikalarının yöneticileri gibi. Ve bu sendikalara sosyalizm düşmanları tarafından oynanan oyunların bir başka çeşidi Turizm-İş'e karşı oynanmak istendi. Turizm işkolunda, sosyalist sendikaların "bünyesinde eritileceği" aynı konfederasyona bağlı başka sendika olmadığı için, Kongrede, cambazlık teminin bir başka varyasyonu denendi.

Denenen oyunun özü iki noktada toplanıyor: Birincisi, sosyalist sendikacılığın tasfiyesi için, sosyalistlerin karşısında en geniş "birlik"i oluşturmak. Bu, ruh hastalarından CHP'lilere, AP'li-sinden "ek görevli"lere kadar herkesi kapsayabilen bir birlik. İkinci nokta, bu birliğin kullandığı silaha ilişkin. Silah, kullanacak barutu olmayanların tek ça-

TURİZM-İŞ 7. OLAGANÜSTÜ KONGRESİNDE SOSYALİST YÖNETİCİLERİ İŞBAŞINDAN UZAKLAŞTIRMAK İÇİN OLMADIK YALANLAR SÖYLENDİ. TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİNE KARŞI OLMANIN DIŞINDA ORTAK NOKTALARI BULUNMAYANLAR, BU İŞ İÇİN "BİRLİK"LER, "İTTİFAK"LAR OLUŞTURDULAR. AMA BÜ-TÜN BU OYUNLAR BOZULDU.

TİP'İN KUSTUKLARI

Bugün Türkiye sosyalist hareketinin dışında kalan sosyalistler var. Demokrasi, bağımsızlık, sosyalizm kenetlenmesini kavramakta güçlük çekiyorlar. Bu üçlünün birbirinden ayıramayacağı bir zamanda belli bir demokrat çizgiyi sürdürmeye çalışıyorlar. İşçi sınıfı hareketinin gücüne yeterli ölçüde güvenememekle birlikte, işçi sınıfı partisine dostça bir tutum içindeler. Zamanla kararlarını verecekler. Pratik, kararlarını vermelerine yardımcı olacak.

Bugün Türkiye sosyalist hareketinin dışında olanlar var. Bunlar sosyalizm adına ortaya çıkıyorlar. Bunlar, ikinci grup. Bunlar, Türkiye İşçi Partisi'nin, dün ve bugün kustuklarından oluşuyor. Dün ve bugün, bir safa gibi sosyalist hareketin dışına atılanlardan oluşuyor. Sosyalist hareketin bunları bir safa gibi dışarı atması, Türkiye sosyalist hareketinin en güçlü ve sağlıklı yanı. Çünkü tıpkı Sovyetler Birliği'nden dışarı atılanların yaptığı gibi Türkiye sosyalist hareketinden bir safa gibi çıkarılanların da ilk gidecekleri yer psikiyatri kliniği. Bunların çoğunun psikiyatri kliniklerinden sağlam rapor almaları çok zor.

TİP'in kustuklarının ortak özelliklerinden birincisi, tıbbi anlamda sağlıklı olmamaları. İkincisi büyük bir kariyerizm tutkusudur. Üçüncüsü yatan makinasi olmaları. Bunlardan biri, Turizm-İş'in kongresinde mikrofonu alıp da konuşmaya başlayınca bütün bu özellikleri ortaya koyuverdi. Bir yığın olay anlattı. Fakat Turizm-İş Genel Başkanı Turgut Gökdere, söz alıp da sakin bulsün yalanların hepsini yüzüne vurunca sesini bile çıkaramadı. Oturduğu yerde salıncak durdu.

TİP'in kustuklarından birisi Turizm-İş kongresinde konuştu. Şöyle:"AP'li baş temsilci arkadaşım, Halk Partili baş temsilci arkadaşım, DİSK'in bütünlüğüne sahip çıkalım". Sosyalizm ve işçi sınıfının siyasal hareketi adına mangalda kül bırakmayan bu pek devrimci konuşmacı, Turizm-İş'in Genel Başkanlığı'na Eyüpoğlu-Topuz cuntasının kalesi CHP İstanbul İl Yönetim Kurulu üyesini seçmek için "insanüstü" çaba harcadı. Halk Partisi kuyrukçuluğunun, kariyerizmin, hastalıklı ruhsal yapının ne demek olduğunu somutlaştırdı. Bir safa gibi dışına atıldığı TİP'e karşı düşmanlığını duyurabilmek için şeytanla bile işbirliği yapabileceğini gösterdi. TİP'in kustuklarının ortak özelliğini sergiledi.

Şimdi TİP'in kustukları bir araya geliyor. Türkiye'de sosyalist hareketin gelişmesini frenlemek isteyenlerin en son umutları bunlarda. Bunlar, bir maşa gibi değil, bir maşa ile kullanıldıklarının farkında değiller. Bunlara doğru yolu anlatmakta bile yarası yok. Anlamazlar. Bu yüzden bunlara ve bunlara dayanak bir hareket yapmak umuduyla yola çıkanlara hem acımak hem de gülmek gerekiyor.

POTANSİYELİ ERTELEMEN Mİ ?

İSTANBUL BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİNDE, DİSK'E BAĞLI TEKNİK-İŞ SENDİKASI YÖNETİCİLERİNİN KAYITSIZ TUTUMU NEDENİ İLE YETKİ TÜRK-İŞ'E BAĞLI SARI TEZ BÜRO İŞ SENDİKASINA KAPTRILDI. DEVRİMCİ SENDİKANIN BÜNYESİNDE YER ALMAK ÜZERE DİSK'E BAŞVURAN İŞÇİLERE "SOSYAL-İŞ'İN DİSK'E BAĞLI OLMADIĞI, TEKNİK-İŞ TE ÖRGÜTLENMELERİ GEREKTİĞİ" SÖYLENDİ. BUNA RAĞMEN, TEKNİK İŞ YÖNETİCİLERİ İŞÇİLERİ KENDİ HALLERİNE BIRAKARAK DEVRİMCİ DİSK'İN TÜRK-İŞ KARŞISINDA YENİLMESİNE NEDEN OLDULAR. TEKNİK İŞ YÖNETİCİLERİ, OYLANININ SONUCUNU 3-4 GÜN SONRA TESADÜFEN KARŞILAŞTIKLARI İŞÇİLERDEN ÖĞRENDİLER.

SÖKEMEYECEKLER

resi: yalan. En incinden en utanmazcasına kadar boy boy yalan, Turizm İş kongresinde sosyalizm düşmanlarını kullandıği başlıca silah oldu.

SISK YALANI

Yalanların odak noktası, sosyalistlerin DISK'ten ayrılarak ayrı bir konfederasyon oluşturacakları yolundaki bulandırmada toplanıyor. Gayret edip adını da bulmuşlar: SISK. Turizm-İş Sendikası yöneticileri de dahil, sosyalistlerin böyle ayrı bir örgütlenme hazırlığı içinde buldukları yalanı, Turizm-İş kongresinde suratları köseleşmiş, mayaları yalanla yoğrulmuş kişilerce bıkmadan usanmadan kullanılıyor.

Ama yalanın ürünleri hem sınırlı, hem de geçici oluyor. Sosyalistlere yakıştırılan SISK efsanesi, kongre ilerledikçe ortadan kayboluyor. SISK masalını kimin ne amaçla ortaya attığı ve kullandığı açığa çıkıyor. Genel Başkan Turgut Gökderede söz alarak aynen şunları söylüyor: "SISK'ten bahsetmek, bunu kullanmak alçaklıktır. Bunu yapanları da bir avuç namussuzdur"

Yalan, dolan ve sahtekarlıkla yürütülen kulislere, kongre ilerledikçe etkisini yitiriyor. CHP İl Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Mıhlacı, CHP İstanbul Gençlik Kolları Başkanı Süha Akıncı'nın da kaplanıp yer buldukları sosyalizme karşı muhalefet ekibinin kongrenin ilk gününde derledikleri güç, güderək kayboluyor. Muhalefet ekibinin önde gelenlerinden Şaban Yaşaroglu ise "İşçi sınıfı partisini seçmiştir ve bu

parti CHP'dir" gibi "gözlem"lerle ve "Turizm-İş gazetesinin, Ecevit'in Güzelce'nin cenaze törenine katılmasını yeterince vermemesi" yolu eleştirilerle muhalefeti sürüklüyor.

SONUÇ VE SONRASI

Kongre sonucunda, sosyalizme karşı muhalefetin oyunları büyük ölçüde bozuluyor. Turgut Gökderede yeniden sendika genel başkanlığına seçiliyor.

Böylece Turizm-İş'te beklenen tasfiye hareketi gerçekleştirilemiyor. Ancak sosyalizm düşmanı çizginin yeni oyunlar tezgahlamasını beklemek gerekiyor. Kongre kararlarıyla başlanılmayan bir tasfiye işlemini gerçekleştir-mek üzere, kullanılacak başka cambazlık lar da var. Akla ilk gelen ihtimal, Petrol Kimya-İş'e karşı girişilen "eritme" işleminin Turizm-İş için de tezgahlanması. Ancak bunun için "eritici" bulma zorunluluğu var. Son günlerde OLEYİS sendikası Marmara bölgesinin DISK'e ilihak kararı almasından söz ediliyor.

OLEYİS'in niteliği ve daha önce Turizm-İş'e karşı rekabet yöntemleri biliniyor. Bu yöntemlerin başında sahtekarlık geliyor. Sosyalist sendikacılığa karşı oluşturulan cepheye şu anda yeterince sahtekar var. OLEYİS yönetiminin de katılması ile bunların sayısı artacak. Ancak sahtekarların artması ile sahtekarlıkların açığa çıkması, birlikte gelişen iki olgu. Aynı ipte ne kadar çok cambaz oynamaya kalkarsa, düşenlerin sayısı da o kadar artar.

TURİZM-İŞ SENDİKASI GENEL BAŞKANI TURGUT GÖKDERE: "BİR KISIM SENDİKACILARIN DISK'TEN AYRILIP SISK'I KURACAKLARI SÖYLENTİLERİNİ YAYMAK ALÇAKLIKTIR. BUNLARI YAPANLAR NAMUSSUZLARDIR."

İMİZ EMEĞİMİZDİR

TURİZM-İŞ SENDİKASI
7. GENEL KURULU

DEĞERLENDİRMEK Mİ,

İstanbul Boğaziçi Üniversitesinde 350 sendikacı işçi var: Toplu iş sözleşmeleri, Yüksek Hakem Kurulu'ndan iki yıl için 600 TL. zam ve iki aylık ikramiye olarak çıktı. İşyerinde yetki sahibi Bağımsız Tez Büro-İş'i değiştirmek, devrimci bir sendikayı getirmek için 18 ay bekledi işçiler. Temmuz 1976'da Üniversite, personel kanununa tabi olacak ve işçiler de SSK'daki gibi memur yapılacaktır. Yüksek Hakem Kurulu'nun kararından hemen sonra, 10 genç işçi, işçilerin hemen hepsinin tanıdığı Sosyal-İş Sendikasına geçmek için harekete geçtiler. SSK ve Sosyal-İş'i yakından izlemişlerdi; 10 genç işçi için sendikayı değiştirmek zor olmayacaktı.

"DISK'te BÖYLE BİR SENDİKA YOK"

Buraya kadar herşey olağan gitti. Memur olma kâbusu, işçileri sarı sendikadan kopup devrimci sendikaya geçmeye itiyordu. Ama işler daha sonra sarp sarmaya başladı.

DISK'ten bir görevli, işçilere "Sosyal-İş diye bir sendikanın DISK'te olmadığını fakat DISK'e bağlı Teknik-İş'in bulunduğunu. O'na girmeleri gerektiğini" söyledi. Önce şaşırın işçiler, DISK'e olan güvenleri dolayısıyla gösteriden adrese, Teknik-İş'e gittiler.

Sorumlarını anlattılar. DISK bün-

yesindeki Teknik-İş'te örgütlenmek istediklerini ve yardımlarına gerek duyduğunu söylediler. Yapılan ise sadece şu oldu: Bir tomar sendika üye giriş formu tutuşturuldu işçilerin eline "yapabildiğiniz kadar üye yapın" dendi. Öncülek eden işçiler bir gece ve bir sabah içinde 165 üye topladılar.

O güne kadar ortaya çıkmaya cesaret edemeyen Türk-İş'e bağlı Tez Büro-İş Sendikası taraftarları, Teknik-İş'in uzaktan ve yanlış bir biçimde üye kaydettirmeye girişmesi ve işçilerin Teknik-İş'in adını dahi şimdide kadar duymaması olmasından cesaretle piyasaya çıktılar. DISK'i örgütlemeye çalışan genç işçilere giderek şunları söylediler:

"Biz bu işyerinde sendika rekabeti yüzünden biliyorsunuz çok acı çektik. Yine böyle bir rekabete girmeyelim. Bütün halinde bir sendikaya geçelim. Oturup karar verelim. Her iki sendika yöneticilerini de çağıralım, bütün işçileri toplayalım, tartışalım, onlarla konuşup sorular soralım, sonra kendi aramızda bir oylama yapalım hangi sendika daha çok tutulmuşsa bütün halinde ona geçelim" Genç işçiler teklifi Teknik-İş'e ilettiler. Olumlu cevap alınca Tez Büro-İş işçilerin teklifine evet dediler. Boğaziçi Üniversitesi Kültür Kulübü geçtiğimiz Cuma günü saat 16.30'da Üniversite Kampusundaki Kırmızı Salon'da DISK'ten Teknik-İş yöneticilerinin, Türk-İş'ten Tez Büro-İş yöneticilerinin katılacağı bir toplantı düzen-

lemeye karar verdi. Bu, afişlerle ve bir bildiriyile de duyuruldu. Toplantı günü ve saati için Teknik-İş Şube Başkanı'nun onayı alındı.

TOPLANTI BAŞLIYOR

Cuma saat 16'da Tez Büro-İş yöneticileri Kırmızı Salon'daki sahnede, dudaklarındaki tebessümle, işçilerin karşısında yerlerini aldılar. 16.30'da salon tamamen dolmuştu. Binanın dışına hoparlörler konulmuştu, salonda konuşulanlar tüm okulda dinlenecekti.

Saat 16.45'e kadar, DISK'e bağlı Teknik-İş yöneticileri geleceklarini bildirmelerine rağmen gelmediler. Bir işçi sendikaya telefon etti. Telefon eden işçi geri geldiğinde boğaziçi kupkuru olmuştu. "Teknik-İş prensiplerinde böyle bir toplantı yokmuş, o yüzden gelmiyoruz." Herşey üstlenmiş olmuştuk. Toplantı bir hafta önceden ilan edilmişti. Şimdi işçilere ne denecekti?

Toplantı yapıldı tabii. Tez Büro-İş yöneticilerinin karşısına devrimci işçiler çıktılar. Tez Büro-İş yöneticisi bir ara "Arkadaşlar bizim bu işyerinde 97 üyemiz var" diye öğündü. Bir hafta önce bir gecede 165 üyesi olmuştu Teknik-İş'in oysa toplantı yapıldı yapılmamasına. Ama önemli ölçüde güç kaybedilmişti.

Teknik-İş için üye formu doldurmuş birçok işçi daha o gün Tez Büro-İş saflarına katılmıştı. İşçiler akşam Hlsar-

üstündeki Gecekondü Derneğinde bir toplantı yaptılar. Artık geri dönmeyin mümkün olmadığını, daha fazla çalışmaya ve ertesi günü Teknik-İş yöneticisini mutlaka çağırma kararı verdiler. Ertesi günü Teknik-İş şube başkanı toplantıya geldi. Çok durmadı "İşim var" deyip ayrıldı. Çünkü orada bulunan 30-40 işçinin çok gerisindeydi DISK'e bağlı Teknik-İş sendikası şube başkanı.

"OYLAMA SONUCU NE OLDU

Pazartesi günü bir sandık kondu Üniversitenin kampusuna ve başında da öğrenciler ve izni işçiler bekledi. 300'e yakın işçi birinde "DISK", diğerinde "TURK-İŞ" yazan ayrı renk teki kağıttan birini seçip sandığa attı.

Saat 18'de sandık açılmıştı. Ve DISK Türk-İş karşısında yenilmişti. Aslında yenilen DISK değildi. DISK yönetim kadrosunun, her sendikayı bünyesine alırken, sosyalist sendikaları DISK'ten uzaklaştırmak isteyen tutumlarının yenilişiydi. Zaranın işçilerden azından iki yıl daha örgütlenemeyeceklerdi.

Yukarıda anlatılan oylamadan 4 gün sonra Boğaziçi Üniversitesinde çalışan bir işçiyi DISK'e bağlı Teknik-İş Şube başkanı sokakta karşıladılar. Şube başkanı rahatça işçiyi şu soruyu sordu: "Oylama sonucu ne oldu?"

ULUSAL VE DEVRİMCİ MÜCADELE

ALI SİNAN KORKUT

Kapitalist ülkelerde sınıf karşıtlıklarının yanısıra, ezen ve ezilen uluslar sorununun ortaya çıkması ve belirli tarihsel koşullarda önemli boyutlara ulaşması; bu sorunun devrimci hareket tarafından çözülmesi ve yöntemlerinin tartışılması ve hayata geçirilmesi büyük önem taşır. Kısaca, milli mesele diye tanımlanan ezen ve ezilen ulus arasındaki tüm ilişkiler, dünya devrimci hareketi tarihinde işçi sınıfı partileri için bir denek taşı görevini de beraberlerinde getirirler. Bu ilişkileri doğru tanımlayıp çözümleyen işçi sınıfı partileri olduğu gibi, diğer yönlerdeki başarıları ne olursa olsun, milli mesele konusunda sağ veya sol sapma içinde bulunan partiler de görülmüştür.

HER MÜCADELE DÜNYA DEVRİMCİ HAREKETİNİN PARÇASI DEĞİLDİR

Aynı zamanda, ezilen ulus devrimcilerinin de ulusların en doğal haklarını savunurken derin yanlışlıklara düştükleri görülür. Bu yanlışlıkların en kapsamlı olanı, kuşkusuz, ezilen ulusun ulus olma hakkını elde etme mücadelesini dünya devrimci sürecinin yanlış bir yerine oturtma eğilimidir. Bu eğilim kimi ülkelerde, ister sömürgeci bir ülkeye karşı ister aynı coğrafî sınırlar içinde ezen ulusa karşı verilsin, mücadeleyi Dünya Sosyalist Sistemi'nin ve onun emperyalizme karşı verdiği mücadelenin bir parçası olarak tanımlamak biçiminde beliriyor. Tanımlama böyle olunca, uluslararası ve ulusal düzeyde iki sonuç ortaya çıkıyor. Bir taraftan, ulusal kurtuluş devrimiyel sosyalist devrim özdeşleştirildiği için, ulusal kurtuluş mücadelelerinin görevi kapsamına girmeyen sosyalist dönüşümlerin gerçekleştirilmesi bekleniyor ve bu dönüşümler doğal olarak gerçekleşmeyince "Cezayir Sosyalizmi", "Arap Sosyalizmi", vb. ideolojik kargaşa ürünleri ortaya çıkıyor. Diğer taraftan da, ulusal düzeyde, eğer ezilen ulusun kurtuluş mücadelesinin-taktik ve yöntemleri yanlış olarak saptanmış ve uygulamaya konulmuş ise bu yanlışlıklara karşı çıkmak, en hafifi "şovenlik", ve "burjuva ideolojisinin savunucusu" olmak olan suçlamalara yol açıyor.

Milli mesele'nin çözümü öznel ve nesnel koşullara bağlı olarak çeşitli tarihsel aşamalarda çeşitli biçimlerde olur. Ama her çözümde belirleyici ana unsur, ülkenin erişmiş olduğu tarihsel gelişme aşamasıdır. Bu aşamanın doğrulukla saptanması ve özellikle ezen ve ezilen ulus egemen sınıfları arasındaki ilişkiler, bağılaşıklıklar ve bütünleşmeler hayati önem taşır. Doğru devrimci tavrın gerektirdiği bu saptama yapılmadan ve sürekli olarak değişen koşullara ve hem ulusal hem de uluslararası güçler dengesine göre bu saptamayı güncel biçimde sürdürmeden yapılacak öneriler ve eylemler, ezilen ulus egemen sınıflarının yararına işleyebileceği gibi ezen ulus egemen sınıflarının uyguladığı baskı ve şiddeti artırma eğilimlerini güçlendirerek devrimci hareketin yenilgisine ve kadrolarda giderilmesi güç zararlara yol açabilir.

İNGİLTERE - İSKOÇYA ÖRNEĞİ

Güncel bir örnek olarak İskoçya'nın İngiltere'den "ayrılma" sorununu ele alırsak görürüz ki bu "bağımsızlık" hareketinin başını çeken İskoç Ulusal Partisi (İUP) çeşitli sınıf ve tabakalardan gelme üyelere sahip olduğu halde, bir burjuva partisiydi. 1960'ların başından beri hızla gelişen İUP, Kuzey Denizi'nde yeni bulunan zengin petrol yataklarının İskoçya'ya ait olduğunu ileri sürdüğünden beri daha da güçlenmiş ve ayrılıkçı politikasını yoğunlaştırmıştır. 18. Yüzyılda İskoçya'yı İngiltere'ye satan İskoç burjuvazisi şimdi İskoçya'yı İngiltere'den ayırmak, "bağımsızlığına" kavuşturmak istiyor.

Ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmeleri hakkını tanımak bütün devrimcilerin saygı duyduğu ve sonuna kadar uyguladığı bir ilkedir. Bu ilke, gerektiğinde ayrılma isteğini kabul etmeyi de kapsar. Ulusal bir hareket, ezilen ulus daha geniş demokratik hak ve özgürlükler talep edebileceği gibi aynı zamanda ayrı bir devlet kurma hakkını da isteyebilir. Ama bu tür bir hareket iki karşıt yönde de gelişebilir. Bir taraftan, ezen ve ezilen uluslar burjuvazi-

sine karşı genel bir demokratik hareket biçiminde gelişebilirken diğer taraftan da dar ve çağdışı bir milliyetçilik temeli üzerine kurulu gericiliğe de hizmet edebilir. İskoçya'da olan da bu ikincisidir.

Kendi doğal kaynaklarına sahip çıkma maskesi altında İUP, "Kuzey Denizi Petrolü İskoçya'nındır" sloganını yayarken bu petrolün değil İskoçya'ya, İngiltere'ye bile ait olmadığını, tüm petrol arama ve çıkarma haklarının ABD petrol tekelilerine satıldığı gerçeğini gizlemeye çalışmaktadır. Sınıf içerisinden yoksun olan bu tür sloganlara karşı devrimcilerin tavri her yerde aynı olmalıdır.

SINIF MESELESİNİN ÖNEMİ

Görüldüğü ki ayrılma isteğinin hangi sınıf tarafından ileri sürüldüğü büyük önem taşımaktadır. Bu istek sınıfsal kaynağına göre, ilerici bir nitelik taşıyabileceği gibi tam tersi sonuçlar da verebilir. Sorun, ezilen ulusun ayrılma veya birlik isteğinin hangi sınıf tarafından dile getirileceği sorunudur.

RKP (B)'nin 1919 yılında kabul edilen programının milli mesele ile ilgili bölümleri üzerinde açılan tartışma bu konuda çok yararlı görüşler getirmiştir. Tartışmalarda kullanılan örnek, Almanya ve Baviera ile ilgilidir: Baviera dışında tüm Almanya'da sosyalist devrimin başarıya ulaştığı varsayılırsa ve Baviera burjuvazisinin Baviera işçi sınıfının kesin karşı çıkmasına rağmen ileri süreceği ve uygulamaya çalışacağı ayrılma, gerektiğinde sosyalist Almanya tarafından şiddetle kullanılarak önlenmelidir. Burada kullanılan şiddet, Baviera halkına karşı değil Baviera burjuvazisine karşıdır. Aynı örnek değişik varsayımlar altında incelendiğinde varılan sonuç hep aynı olmuştur: Esas belirleyici olan istek, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi sınıf ve tabakaların özenlemlerini dile getiren, onların çıkarlarını savunan işçi sınıfının devrimci partisinin isteğidir. Ayrılma veya birlik konusunda burjuvazinin ve onun partilerinin söz hakkı olmaz. Sosyalist devrimi gerçekleştirmemiş ülkeler için de sonuç değişmez, asıl olan işçi sınıfının kolektif iradesidir.

İLERİCİLİK - GERİCİLİK ÖLÇÜTÜ

Hem feodalizmden kapitalizme geçiş dönemi sırasında hem de kapitalist dönemde tarihsel olarak saptanan bir gerçek vardır. Bir ülkenin burjuvazisi emekçi halkla birlikte eziliyorsa ulusların özgürlüğü lehinde ve ulusal baskı aleyhinde harekete geçer. Yaşanılan tarihsel döneme göre bu hareket ilerici veya gerici bir gelişmenin tohumlarını da içinde taşır. Fransız burjuvazisi emekçi halk kitlelerinin de desteğiyle feodalere ve aristokrasiyeye karşı ayaklanırken ilerici bir rol oynuyordu. Büyük Fransız Devrimi'nin simgesi olan "Marseillaise" devrim ordularının büyük bir coşkuyla söyledikleri bir marş olmuştur. Ama, Napolyon'la birlikte, aynı Fransız orduları aynı "Marseillaise"i gene aynı coşuklukla söyleyerek İspanya, İtalya, Almanya ve Avusturya halklarını ezmeğe, ülkelerini talan etmeğe duraksamadılar. Almanya ve İtalya burjuvazileri de feodallerin ve aristokrasinin boyunduruğundan kurtulur kurtulmaz kendi halkları kadar uzak-yakın çevrelerindeki halkları ezmeğe için de birbirleriyle yarış ettiler.

İşte bu tarihsel gerçek, ezen ve ezilen uluslar formülünün temelini oluşturan olgunun ezenin her zaman bir sınıf olduğunu gösteriyor. Ezen ulusu bütün sınıf ve tabakalarıyla birlikte yekpare bir kitle gibi göstermeye çalışmak, sorunu sınıfsal içerisinden

SORUN

ELENİN BÜTÜNLÜĞÜ

soyutlamak olur ve devrimci hareket içinde şoven ezilen ulus milliyetçiliğine kaynaklık eder. Ezen ve ezilen ulus emekçilerinin düşmanı birdir ve tektir: Egemen sınıflar!

İLERİCI HAREKET MI, GERİCI AYAKLANMA MI?

Milli Mesele'yi sınıfsal içeriğinden soyutlamanın daha başka bir düzeydeki görüntüsü de, ezen ulus egemen sınıflarından söz edilse bile ezilen ulusun egemen sınıflarından söz etmemek biçiminde belliriyor. Böylece, emekçi halkın ortak düşmanlarının bir bölümü, o da yetersiz bir biçimde, belirtilirken, diğer bölümü tümiyle gözlerden uzak tutulmaya çalışılıyor. Egemen sınıflar arasındaki çıkar birliği, emekçi halkın karşısındaki birleşik konumları ihmal edilince düşülen yanılı, söz konusu ülkenin somut koşullarında, ezilen ulus egemen sınıflarına hak etmedikleri bir yer yakıştırma çabasını getiriyor.

Ulusal kurtuluş mücadelelerinde egemen sınıfların kimi kesimlerinin oynayabilecekleri rolün iki yönü olduğu gerçeği bir kenara bırakılınca, önerilen çözüm de nesnel olarak karşı-devrimci bir içerik kazanır. Yanılığın getirdiği bir diğer sonuç ise, tarihin belirli dönemlerinde emperyalizme karşı mücadelede ilerici bir rol oynayan burjuva kesimlerine karşı feodalilerin, halkın değil kendi çıkarları açısından giriştikleri hareketleri yüceltmek, bu hareketlerin nesnel olarak taşıdıkları gerici özü görememektir. Dahası, bu hareketler efsaneleştiriliyor ve günümüz için bir örnek olarak gösteriliyor. Feodalitenin burjuvaziyeye karşı giriştiği gerici ayaklanmaları, ezilen ulus emekçilerinin ezen ulusun şoven burjuva milliyetçiliğine karşı verdiği mücadele için örnek olarak göstermek affedilmez bir yanılıdır. Bu yanılığın kaynağı da sorunun sınıfsal yönünü ihmal etmekten gelir, egemen sınıflar arasındaki bütünleşmeyi görememektir gelir ve bu görememeziği pekiştirir. Emekçi halka hedefin bir bölümünü gösterip diğer bölümünden söz etmemek halkı bir boyunduruktan çıkarıp başka bir boyunduruğa sokmakla eşdeğerlidir.

BASKILARIN KAYNAĞI GÖZARDI EDİLEMEZ

En az bunun kadar önemli bir diğer yön de hedefin gösterilen bölümünün doğru tanımlanmasıdır. Şoven baskıların uygulayıcılarını ve büyük ölçüde onların mahip çıktığı bir ideolojiyi hedef olarak göstermek, uygulayıcıların arkasında duran sınıfsal güçleri görmemek demektir. Gerçek neden ile görüntüyü birbirinden ayırmak devrimcilerin vazgeçemeyecekleri bir görevdir.

Çağımızın çok-uluslu kapitalist ülkelerinin büyük bir bölümünde ezilen uluslara karşı uygulanan ekonomik ve toplumsal baskı kimsenin inkâr edemeyeceği bir gerçektir. Bu baskı, koşullara bağlı olarak yoğunluğunu azaltabilir veya çoğaltabilir. Baskının biçimleri ve yöntemleri değişebilir. Devrimcilerin görevi her zaman ve her yerde bu baskılara karşı çıkmaktır. Karşı çıkmanın da yöntemleri ve biçimi koşullara bağlı olarak değişir. Ama hepsinde ortak bir ilke vardır: Devrimci örgüt şoven baskıların kaynağını değerlendirirken bu baskıların özel bir şey olmadığını, kapitalizmin genel bunalımının o ülkedeki yansımaları bir bölümü olduğunu bilir ve ona göre hareket eder. Ülkenin ekonomik ve toplumsal hayatının her kesiminde kendisini belli eden baskı ile ezilen uluslara karşı girişilen şoven baskıların kaynağı birdir. Bas-

kıların aynı temelden kaynaklanmasının saptanması demek, ezilen uluslara karşı uygulanan baskıların niteliğini ve yoğunluğunu ihmal etmek demek değildir. Tam tersine, görüntü ile gerçek neden arasındaki farkı ortaya çıkarmak, hedefi doğru olarak tanımlamak demektir.

KURTULUŞ, BİR BÜTÜNDÜR

Eğer ezilen ulus üzerindeki baskılar yoğunlaşırsa, tarihsel olarak varolan ekonomik dengesizlik korunuyor ve daha da derinleştirilirse, bütün bunlar ezen ulus egemen sınıflarının özel tercihlerinin değil, bu sınıfların temsil ettiği toplumsal sistemin bunalımının bir ürünüdür. Kapitalizmin bunalımı ise yalnız ezilen ulus değil egemen ulusun emekçi halkını da baskı altında tutar. Baskıların niteliği ve yoğunluğunun değişik olduğu doğrudur ama bu hiçbir zaman ezilen ulus emekçi halkının kurtuluşunun ezen ulus emekçi halkının kurtuluşundan ayrı bir çözüm olarak önerilmesine yol açmamalıdır. Ezilen ulusun demokratik hak ve özgürlüklerinin sağlanması ve korunması kuşkusuz desteklenmesi gereken ileri bir adımdır. Ama çözüm değildir. Çünkü şoven baskılar sorunun nedeni değil sonucudur. Sorunu yaratan egemen sınıflardır. Bölgesel özerklik veya ayrılma gibi bu sınıflara yöneltilmeyen hareketler, sonuçları belirli bir süre için ortadan kaldırmayı başarabilirler bile nedenleri yoketmedikleri için yeni ve belki de daha ağır sorunlarla karşılaşılır.

Milli mesele'nin çözümü için ileri sürülen ve yukarıda belirtmeye çalıştığımız yanılığardan büyük ölçüde kaynaklanan öneriler başka bir düzeyde de ortaya çıkıyorlar. Sınıfsal ilişkiler, bu ilişkilerin güncel durumu ve sonuçları bir kenara itilerek, aynı coğrafi sınırlar içinde, ezilen ulus sömürge halkı, yaşadığı bölge ise sömürge olarak tanımlanıyor. Bu tanımlamanın

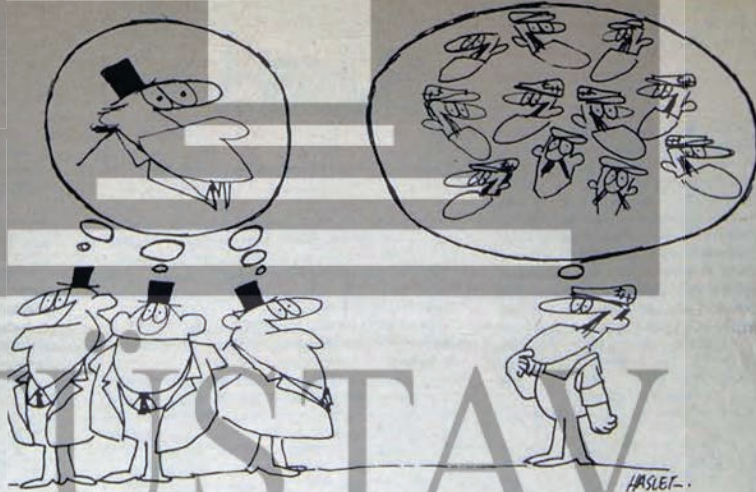
mantığı sonucu ise, kimi zaman açıkça, kimi zaman ise üstü kapalı biçimde belirtildiği gibi, sömürge halkının egemen sınıflar da dahil olmak üzere ve onlarla birlikte bütün sınıf ve tabakalarının sömürgecilere karşı harekete geçmesi gerektiği oluyor. Bu saptamayı ve getirdiği eylem planını sınıfsal içerikten yoksun olduğu için yanlış bulan devrimcilere yöneltilen suçlamalar ise gerçekten ağır oluyor.

ÖRGÜT İÇİNDE OMUZ OMUZA MÜCADELE

YÜRÜYÜŞ'te ve diğer bazı yayın organlarında sürekli olarak belirtildiği gibi aynı coğrafi sınırlar içinde ezilen ulus veya sömürge halkı olmak Milli Mesele'nin sosyalistler tarafından benimsenen çözüm ilkesini etkilemez. Bu ilkenin hayata geçirilebilmesi ise ancak ezen ve ezilen ulus devrimcilerinin aynı politik örgüt içinde aynı amaçlar için mücadele vermesiyle mümkün olur. Bu yapılmadıkça, geçerliliği ne olursa olsun, ezilen ulus-sömürge halkı ayırımı, maceracı akımlara, işçi sınıfına yabancı eylem biçimlerine kaynaklık etme potansiyelini içinde taşır. O kadar ki, ezilen ulus devrimcilerinin Marksist-Leninist ilkelere dayanarak ezilen ulus milliyetçiliğinin en şoven biçimine sapanmalarını bile getirir. Bu ise işçi sınıfına ve emekçi halka değil egemen sınıflara hizmet eder.

Lenin'in 1913 yılı başlarında Maksim Gorki'ye yazdığı bir mektuptan yapılan aşağıdaki alıntı, Milli Mesele'nin daha henüz bütün yönleriyle tartışılıp açıklığa kavuşturulmadığı bir tarihte bile doğru devrimci tavrın ne olması gerektiğini belirtiyor:

"Rusya'da ve Kafkasya'da Gürcü, Ermeni, Tatar ve Rus Sosyal Demokratları on yıldan uzun bir süredir tek bir Sosyal Demokrat örgüte birlikte çalıştılar. Bu, boş laf değil Milli Mesele'nin proleterce çözümüdür. Tek çözümüdür. Riga'da da böyle oldu: Ruslar, Letonyalılar ve Litvanyalılar. Yalnız ayrıntılar - Bund'cular - bir kenarda durmayı yeğlediler."

« HEDEF EMEKÇİ KİTLELERİN MÜCADELESİ İLE BÜTÜNLEŞMEK »

KURULTAY

Kurultaylar teknik elemanların mücadelesinde birer dönüm noktasıdır. Maddi değişimlerin düşüncelerinde doğru yansımaları ve mücadelenin genel doğrultularının belirlenmesi kurultayların başardığı görevlerin en önemilleridir.

İLK KURULTAYDAN BUGÜNE

İlk teknik eleman kurultayı 1974 yılında düzenlendi. Bu kurultayın önemi sendikalaşma konusuna getirdiği açıklıktadır. O güne kadar teknik elemanların sendikalaşması tartışma konusuydu. Uzun yıllar toplum içinde ayrıcalıklı bir yere sahip olan teknik elemanlar, bu koşullar nedeniyle, sendikalaşmaya karşı oldular. Gerek Türkiye'de işçi sınıfı dışındaki sendikal hareketin görece güçlüğü, gerekse teknik elemanların diğer çalışanlardan daha iyi yaşama koşulları içinde bulunmaları onları sendikalaşmaya karşı çıkardı. Ancak 1960'ların sonlarına doğru sözü geçen koşulların giderek değişmesi sendikalaşma eğilimlerini de beraberinde getirdi. TEK-SEN deneyi bu konuda belli mesafelerin alınmasıyla sonuçlandı. Ancak teknik elemanların tümünün grevli toplu sözleşmeli sendika hakkını alması tartışmalarının geride bırakıldığı an, birinci teknik eleman kurultayı olmuştur.

İkinci teknik eleman kurultayı ise 1975 yılında toplanarak sendikalaşmanın biçimi ve sendikalaşma mücadelesinin yürütülmesi konusunda izlenecek yolu saptamıştır. Bu kurultayda sendikalaşma mücadelesinin eksenini TÜTED - Tüm Teknik Elemanlar Derneği - olarak belirledi. Uzunca bir süre teknik elemanlar arasında yaygın olan teknik elemanların ayrı - elit - sendikalarda örgütlenmesi yerine işçi sınıfı sendikaları içinde çalışma birimlerinde tüm çalışanlarla birlikte örgütlenme hedefi olarak saptandı. Bu şüpheşiz teknik elemanların ülkenin ekonomik ilişkiler ağı içindeki yerinin giderek çalışanlarıyla yaklaşmasının bir sonucudur.

ÜÇÜNCÜ KURULTAY

Türkiye Üçüncü Teknik Eleman Kurultayı 22-23 Mayıs 1976 tarihinde Ankara'da toplandı. Toplantıyı 34 teknik eleman örgütü ortaklaşa düzenledi ve çalışmalar TÜTED tarafından yürütüldü. Bu örgütler 150 bin dolayındaki teknik elemanı temsil ediyordu. Tartışmalar sonucunda sendikalaşma mücadelesinin boyutlarını teknik elemanlarla sınırlı olmadığı, diğer çalışan kesimlerle ortak mücadelenin gereği belirtildi. Ortak mücadelenin ilkelerini ve hedeflerini saptamak için çalışmalarla başlanılması ve mümkün olan en kısa zamanda çalışanlar kurultayının toplanabilmesi için gerekli girişimlerde bulunulması karara bağlandı. Bu çalışmalar tek başına ele alınamayacak bu yıllardan geçerek sendika hakkı olmayan çalışanların merkezi demokratik örgütlerinin organik birliği için çalışılacaktır. Grevli toplu sözleşmeli sendika hakkını almadaki en önemli silah böylesine güçlü bir örgütlenme olacaktır.

KARARLAR

Kurultayda tartışmalar sonucunda ortaya çıkan ve kamuoyuna açıklanan kararlar özetle şöyledir:

DEMOKRASİ

Sınıflı toplumlarda demokrasi kavramı, ne kadar sınıflar üstü ve saf olarak gösterilemeye çalışılsa ça-

lışsın, mutlaka egemen sınıfların damgasını taşır. Tarihin çeşitli dönemlerinde devlet yönetimini ellerine geçiren sosyal sınıflar, demokrasiyi kendileri için demokrasi, özgürlük, eşitlik, diğer sınıflar için ise sömürü, baskı ve zorbalık olarak kullanma gayretleri içine girmişlerdir. Egemen sınıfların, toplumun diğer sınıflarına, kendi gönül rızasıyla özgürlük bahsetmesi düşünülemez. Ancak ezilen, sömürülen sınıflarda egemen sınıfların sömürüsüne isteyerek boyun eğmeyeceği bir gerçektir. Tarihsel sürecin belirli bir kesiminde, belirli bir ülkedeki demokrasi kavramının kapsamını egemen güçler ile sömürülen sınıfların mücadelesi tayin eder. Kapsamı ne olursa olsun özünde demokrasi egemen sınıfların demokrasisidir ve demokrasiden söz edilen her yerde "Hangi sınıf için" sorusunu sonnak gerekir.

Burjuvazinin yönetimindeki ülkelerde işçi sınıfı ve emekçi kitleler özgürlüklerini ne kadar genişletirse genişletsin, ekonomik haklarına ne ölçüde kavuşursa kavuşsun egemen sınıfların sömürüsünün dışına çıkmaz. Bu yüzden, bütün bu mücadelelerin demokratik hak ve özgürlüklerden yana, işçi sınıfından ve tüm emekçi halktan yana bir iktidardan kurulması ve nihai hedef olarak da işçi sınıfı iktidarı gzetmesi zorunludur.

Ancak bu, işçi sınıfının ve yandaşlarının uzun uğraşlar sonucu elde etmiş olduğu demokratik mevzileri korumayı, demokratik hakları genişletmeyi siyasal mücadelenin nihai hedefinden ayrı düşünmeyi getirmemelidir. Burjuvazinin gerçekleştirilmesine imkan olmayan bu görev de işçi sınıfına ve yandaşlarına düşmektedir. Bu mücadelede işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin nihai hedefine doğru sürdürdükleri mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır.

TEKNİK ELEMANLARIN SINIFLAR İÇİNDEKİ YERİ

Teknik elemanların çok büyük bir kesimi ücretli

TÜRKİYE ÜÇÜNCÜ TEKNİK ELEMAN KURULTAYI 22-23 MAYIS 1976 TARİHİNDE ANKARA'DA TOPLANDI. TOPLANTIYI 34 TEKNİK ELEMAN ÖRGÜTÜ ORTAKLAŞA DÜZENLEDİ VE ÇALIŞMALAR TÜTED TARAFINDAN YÜRÜTÜLDÜ. BU ÖRGÜTLER 150 BİN DOLAYINDA TEKNİK ELEMANI TEMSİL EDİYORDU.

emekçilerdir. Üretim araçlarının mülkiyetinden yoksundurlar. İş güçlerini ücret karşılığında satarlar. Üretim içinde olanlar, üretim sürecinde işçi sınıfının yanındadır.

Birer ücretli emekçi olarak çıkarılan teknikerlerin emgenliğindeki kapitalist sistemde işçi sınıfının çıkarlarıyla aynı doğrultudadır. Bu gerçekler özellikle 1965 sonrası Türkiye koşullarında çok daha açık bir biçimde su yüzüne çıkmış ve teknik elemanların büyük bir kesiminin birer ücretli emekçi olarak işçi sınıfının ve diğer emekçi kitlelerin yanında olduklarını göstermiştir.

TEKNİK ELEMANLARIN EKONOMİK VE DEMOKRATİK HAKLAR MÜCADELESİ

Genel olarak emekçi kesim içinde olan Teknik elemanların ekonomik ve demokratik haklar mücadelesi, işçi sınıfının ve diğer emekçi kitlelerin demokrasi mücadelesi ile bütünleşmektedir. Bu yüzden Teknik Elemanlar işçi sınıfı ve emekçi kitlelerden yana, ekonomik-demokratik hak ve özgürlüklerden yana bir iktidardan kurulması için işçi sınıfının öncülüğünde verilen demokrasi mücadelesinde diğer emekçi kitlelerle bir arada olacak, bu birliklilik içinde kendi gücü oranında yer almaya devam edecektir.

Son yıllardaki gelişmeler ve geçirdiği deneyler teknik elemanlara ekonomik haklarını savunabilmek için sendikal örgütlenmeye gitme zorunluluğunu öğretmiştir. Geçen dönemlerde yapılan tartışmalar sonucunda elit sendikalar yerine mevcut işyeri sendikalarında örgütlenmenin doğruluğu ortaya çıkmıştır.

Teknik elemanların ekonomik ve demokratik haklar mücadelesi, bu mücadele etkin ve yararlı birer araç olacak tüm teknik eleman örgütleri ve yapısı gereği tüm teknik elemanların bünyesinde barındırabilecek ve kaynaştırabilecek olan teknik elemanların demokratik kitle örgütü TÜTED tarafından verilecektir.

GÜNCEL SORUN

Dünyada emperyalizm, kendi yapısından gelen bunalımlar ve dünya işçi sınıfı hareketinin gelişen mücadelesi ve ezilen dünya halklarının verdikleri bağımsızlık savaşları sonucu, adım adım gerilemektedir.

Ülkemizde de ekonomik sorunlar ve işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin gelişen örgütü mücadelesi karşısında çaresizliğini gizleyemeyen egemen güçler giderek hırçınlaşmakta, açık faşizmi örgütlemeye çalışmaktadır. Bu aşamada güncel sorun tüm ılerci güçlerin birlikte, planlı ve örgütü bir mücadeleyi sürdürmeleridir.

Ülkemizin bugünkü koşullarında teknik eleman örgütlerinin görevi, teknik eleman kitlelerinin en geniş tabanı ile ortak bir eylem planı etrafında birleştirilerek, örgütler ve kitleler arasında sürekli ilişki, haberleşme ve dayanışmayı oluşturmaktır.

Eylem programının acil hedefi emperyalist sömürüye ve MC iktidarının faşist baskı, kıyım ve terörüne karşı yaygın, demokratik kitle eylemleri ile sürekli teşhir ve mücadele etmek ve bu mücadeleyle öncelikle işçi sınıfının ve halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi ile birleştirmektir.

Sendikal haklar mücadelemizin ve bu haklardan yoksun tüm çalışanların ortak mücadelesinin daha ileriye götürülebilmesi artık bu çalışanların tümünü bir araya getiren "Çalışanlar Kurultayları", bu çalışanların demokratik kitle örgütlerinin örgütü bir birlikliğinin gerçekleştirilmesini gerektirmektedir.

NİCE YILLARA !..

"İsmimin başında, iş adamı denilmeside daha doğru olur. Bir iş adamının çeşitli yönleri vardır. . . " Çok yönlü işadamımız Vehbi Koç böyle yanıtıyor kendisiyle ilgili bir soruya. Soruyu gerektiren neden sayın Koç'un iş hayatında 50. yılını kutlamakta olduğu. Bu nedenle geçtiğimiz hafta içinde büyük tirajlı gazetelerin 3. sayfalarını kaplayan bir ilanda şöyle diyor V. Koç: "...mutlu günümde içimden gelen bir sesle, Cumhuriyet tarihimize yakından bağlı elli yıllık iş hayatımda... " Başı ve sonu gerekli değil. Aktardığımız kadarı bize başka bir özdeyişi anımsatıyor: "General Motors için yararlı olan Amerika için de yararlıdır." Bunu şöyleyen de, V. Koç'un Koç Holding'te olan ilişkisi gibi GM'yle ilişkisi olan, bir iş adamı Cumhuriyetimiz için bu kadar "yararlı olan" bir iş adamına Cumhuriyetin de ne denli "yararlı olduğuna" kendi anlatımlarından derlediğimiz kısa bir özetle bakalım. Sonra da daha ne iyilikler düğününe ilişkin, kutlama günü çeşitli gazetelerde çıkan, konuşmalarına döne-

lim. İş hayatına Ankara'da, babasının yanında 1917 de başlayan Vehbi Koç 1926 da kendi başına çalışabilecek güce erişmiştir. Bunda etken olan birkaç olay içinde kurtuluş savaşı ve yeni devletin başkentini Ankara olarak seçtiğini sayabiliriz. "Atatürk, Sakarya Meydan Savaşını kazanmıştı. Çok sevindik. Savaş yıllarında ordunun her şeyi ihtiyacı vardı... Ordu için gerekli malzemeler mağazalardan alınır, bedelinin % 60'ı ödenir, geri kalanı için borç mabuzası verirdi. Zaferden sonra bu paraların hepsi hükümet tarafından esnafa ödendi" Hürriyet gazetesinde özel olarak Koç için hazırladığı ekinde destekliyor: "Ankara'nın 1923 yılında başkent olması bu ufak kentte hızlı bir bayındırlık faaliyeti ortaya çıkarmış, Koç da işlerini inşaat malzemesi, hurdavat konularını kapsayacak tarzda genişletmişti. " Koç Han'ın ilk kiraçısı D.D.Y. ve Limanlar İnşaat ve İşletme G. Md. idi. Sonradan uzun süre Ankara İmar Müdürlüğü de bu binada çalıştı.

YEMEDİM, İÇMEDİM
GALIŞTIM

Bu arada Ankara Numune Hastanesi, Elazığ-Van demiryolu ve bir sıra başka hastane inşaatları için çoğullar altında gerçekleştirildi. Demiryoluna ilişkin birkaç tümece: "Devrin başbakanı devlet tarafından karar aldırıp anlaşmanın düzeltilmesini sağladı. 6 milyon liraya alınan iş 18 milyona bitti. Zarardan kurtulup biraz da kâr ettik."

İkinci Dünya Savaşı sırasında Cumhuriyet-Koç ilişkilerini gene en güzel kendisi anlatıyor: "Savaş çıkar çıkmaz, hükümet kamyon kârını yüzde doksan olarak kabul etmişti. 3.000 liraya mal olan kamyonada 2.700 lira kâr veriyordu. Bu kamyonların akreditifi de Devletin verdiği dövizle açılmıştı. Savaş devresinde Devletin kamyonu büyük ihtiyacı vardı. Kasacası, bu kamyonları biz Türkiye'ye getirdik, hükümetin emrettiği yerlere teslim ettik. Hükümetin

işi görülmüş, biz de kâr etmişik." Savaş sırasında ve onu izleyen yıllardaki çalışma şeklini, bu arada karoborsacılık konusunda ileri sürülenleri, gene gayet pişkin şöyle karşılıyor: "Karoborsa yapmak için yalnız veya birkaç kişi olmak lazım. 1939-46 arasında en aşağı 80 kişi çalışıyordu benim Ankara'daki mağazamda. Gene de bu arada kuruluş olarak ahlâkımız bozuldu, duyduğumuz veya duymadığımız birçok olaylar geçti, tabii bilerek bil-meyerek müşteri karşısında biz de lehelendik. Savaşın sonra Merkez Bankasında birikmiş döviz vardı. Hükümet bol döviz veriyordu. Piyasasını ihtiyacı olan mallar gelmeye başladı, karoborsa azaldı, ahlâk da yavaş yavaş düzelmeye başladı."

Zamanla dış ilişkiler gelişti. Yurt dışı geziler sıkıştı. Böyle bir gezi

sırasında, Amerika'da, "Türkiye'den buraya mal almak için gelmiş olan D.D.Y., Sümerbank ve Kâğıt Sanayi heyetlerine mal satmak için ilişkiler" kuruyordu. Türkiye'de Amerikan sermayesi ile ortak ilk fabrikanın kurulması sağlandı. Çok yararlı işler yapıldı. İsrail ile ortak şirket kurulup meyve ve domates suyu imaline girişildi. Daha yakın tarihlerdeki hizmetleri (!) yaygın olarak bilinmektedir. Uzatmaya gerek yok. Özel olarak "devlet teğekkülleri vasıtasıyla fabrikalar kurulmasıydı, bugünkü özel sektör endüstriye girmektedir!"

Bu arada belirtmek gerekir ki, "İnönü ile ailece dost" ve Menderes'in "gereksinimini duyduğu adamlardan" olundu. Diwan Otelinin ek hatlarını izni "Başbakan'a kadar çıkararak" alındı. Zaman zaman devlet adamlarından şu sözler işitildi: "Vehbi Bey'i koruyacağız. Onun şahsı hakkında zedeleyici ve örselleyici bir hareket ve tahrik bizden gelmeyecektir, hepimiz buna itina edeceğiz." Bütün bunlara karşın gene de Vehbi Bey anılarını yazarken şunları söylemekten kendini alamıyor: "Bir takım yerlerde gördüğümüz büyük güçlülere rağmen bu on yıl içinde biz de Arçelik, Bozkurt, Türkay, Otosan ve başka şirketleri kurarak yatırımlar yaptık."

İKTİDARLA ANAMUHALEFET ALMANYA'DA BİRLEŞİYOR

ISMAIL COŞAR

Türkiye kapitalizminin ciddi bunalımlarla karşı karşıya bulunduğu ve bu bunalımların kendi mantığına çözümsüzlüğünü koruduğu, somutu yaşanan gerçekler. Bunalımın, finansman, pazarlama ve dış ticaret alanlarında karşılaşılan sorunlardan kaynaklandığı çok yazıldı. Bu bunalım kaynaklarından dış ticaretin önemi çok büyük. Önem, Türkiye kapitalizminin bütünüyle dışa bağımlılığında doğuyor. Son günlerde, ithal edilen malların yabancı parasal karşılığının, döviz yoksluğu nedeniyle ödenememesi sonucu bazı günlük önlemlere başvurulması, buna karşın köklü bir çözüm bulamamamız sermaye sınıfında doğurduğu tepkiler sorunun ulaştığı düzeyi somutluyor.

Türkiye kapitalizmi, yatırım malı, hammadde, aramalı ve yedek parçasıyla dışa bağımlı. Yeni yatırımların gerçekleştirilebilmesi, yatırım malı ithalini gerektiriyor. Mevcut yatırımların üretimi sürdürebilmesi hammadde ve ara madde ithaline bağlı. Hammaddesi, yedek parçası gelmeyen fabrikaların kapılması, kilit vurmak gerekecek. Sermaye sınıfının ve onun iktidar MC'nin hircinliği geleceğin kararlığını çok iyi bilmelerinden kaynaklanıyor.

Çözüm ise, dışa ve kapitalizme bağımlılığın bir gereği olarak gene dışarda. Çözümün dışardalığı, iktidar ve muhalefet açısından farklılık yok. Ancak çözümün önünde çok önemli bir engel var. O da Kıbrıs. Sermaye sınıfının döviz sorununun istenilen anlamda giderilebilmesi, Kıbrıs'da varilecek ödünle yakından ilgili. Gerek iktidardan gerekse muhalefetin artan dış trafiğinin temelinde bu sorunların çözümü yatıyor.

Kendi partisinin iktidara yakın gören Ecevit, hükümete geldiğinde aynı sorunlarla karşılaşacağı çok iyi biliyor. Şimdiden iktidarda elverişli bir ortam yaratmaya çalışıyor. Demirel açısından da durum farklı değil. Ecevit Villy Brandt'la görüşürken, Demirel Schmidt'le Türkiye kapitalizminin sorunlarını tartışıyor. Türkiye Almanya Ekonomik İşbirliği Komitesi ise uzmanlar düzeyinde toplanarak, ekonomik tıkanıklıkların çözümüne yönelik önerileri sapıtıyor.

Emperyalizmin bütünselliği içinde Türkiye açısından anlaşılmalı bir yön değişikliği sözkonusu. Amerikan kongresi denetiminden kurtuluşun bir gereği olarak Avrupa'ya ve özellikle Almanya'ya doğru bir yöneliş var. Bu yöne- lişte iktidarla muhalefet uyumlu hareket ediyor. Gerek Ecevit hükümeti'nin gerekse Demirel hükümeti'nin Ortak Pazar'a ilişkin hükümet programlarındaki ifadeler kelimesine kelimesine aynı.

Ancak Ortak Pazar konusunda da son günlerde önemli gelişmeler sözkonusu. Sermaye sınıfı, Ortak Pazar'dan gelen tehdidi farketmiş durumda. Türkiye çıkışı ıhraç ürünlerinin Ortak Pazar ülkelerinde rekabet olanağı yok. Ortak Pazar'la yapılan anlaşmalar ise üçüncü ülkelerle, somutta Ortadoğu ülkeleriyle tercihli ticaret anlaşmaları yapmaya olanak tanımıyor. Bu durum hem sermaye sınıfının pazar sorununu çözümsüz bırakıyor, hem de Almanya'nın kendi sermayesini Türkiye'ye sokmada bir yutturmaca olarak ileri sürdüğü Alman-sermayesiyle kurulacak fabrika ürünlerinin Ortadoğu ülkelerine satış olanağını ortadan kaldırıyor.

Ortak Pazar'a üye dokuz ülkenin, Kıbrıs sorunuyla yaklaşımında dikkate alındığında, bunlar arasında Türkiye'ye enaz baskıcı olanı Almanya. Almanya Türkiye'yi önemli bir pazar olarak görüyor. Bunun somutunu, Alman Büyükelçisinin TUSİAD'ın toplantısında yaptığı konuşmada bulmak olanaklı. Büyükelçi, Türkiye'yi, geleceğin 80-milyonluk tüketici ülkesi olarak görüyor. Bu amaçla Almanya kendi sermayesini Türkiye'ye sokabilecek için Kıbrıs sorunuyla Türkiye'ye tavizkâr davranıyor. Ancak Türkiye'yi İknâ edebilmenin yolu, Ortak Pazar anlaşmasını değil esneklikte kavuşturmadan geçiyor. Önemüzdeki günlerde, Ortak Pazar'a Türkiye önemli değişiklikler önererek.

Almanya bu istekler karşısında, Ortak Pazar'da Türkiye'ye yardımcı olabilir. Ancak Almanya'nın önemli bir şartı var. Türkiye'nin, yabancı sermaye yasaında kolaylaştırıcı değişiklikler yapması gerekiyor. Bilinen bir gerçek ise, Türkiye'de yabancı sermaye yasaının, Dünya üzerinde en liberal bir yasa olduğu. Bunun ötesinde istenenin ne olduğunu anlamak ise zor değil.

50 YILLIK
ALIN TERİM

Sahibi veya ortağı bulunduğu şirketlerin yıllık cirosunu 10 milyar olarak veriyor kendisi. 1917'deki bugünün fiyatlarıyla 70-80 bin lira olarak tahmin ettiği sermayesini gene kendi verdiği bilgilerle göre bugün 600 milyon liraya çıkarmış olmasını insan gücüne bağlıyor. Dolayısıyla, insan gücünün kullanılması ilgili önerileri var. Toplu sözleşmeler iş kolunda seviyesinde yapılmalı. Arkasından hayat pahalılığına göre de doğru istatistiklere dayanarak fark verilir. Randaman da düşmez böylece. Yoksa, bugün randaman çok düşüktür, işçilik fiyatları alabildiğine gitmektedir, vb. Turizm, tarım ve kaçak yabancı si-gara piyasası üzerine bir dizi öneriler. El ayağı düşünülmesi uğrularla belirtmekten öteye geçmeyen bir liste. Her biri için birşeyler denilebilir, fakat gerekiz. Hayat hikâyesi yeterince açılır. Bugün yapmaktaki oldukları ve ileride yapmaları istiyceklerini kestirebilmek için büyük bir beceriyi gerek yok. Gereklilik olan, yaptıkları bu derece açında ve bunlar üzerine de gerine gerine yazı yazan birisine Cumhuriyet'in daha ne kadar yararlı olabileceğinin saptanması.

İLERİCİ GÜÇLER BİRBİRLERİNE KIRDIRTILIYOR

SURİYE'NİN LÜBNAN'A MÜDAHALESİ İLE, FİLİSTİN HALKININ BAĞIMSIZLIĞI SORUNUNUN, İLERİCİ ARAP GÜÇLERİ ARASINDA BİR UZLAŞMAZLIK KONUSU HALİNE GETİRİLMESİ VE BU YOLLA ARAP GÜÇLERİNİN BÖLÜNMESİ PLANINDA ÖNEMLİ BİR AŞAMA DAHA ALINDI.

Suriye'nin Lübnan'a doğrudan müdahalesinin bir tek yorumu yapılabilir: Orta Doğu sorununun emperyalizm tarafından sürüklenmek istediği yöne doğru, zincire bir halka daha eklenmiştir!

emperyalizmin ve siyonizmin son bir yıldaki bütün çabalarının ortak amacı, Orta Doğu'da meydana gelen kendi aleyhindeki güçler dengesini değiştirmenin yollarını bulmak olmuştur. Araçlar, ve amacın büründüğü biçimler ne olursa olsun, bu öz değişmemiştir. Lübnan'da bugün ortaya çıkan durumla, iç savaş öncesine göre dengenin ne ölçüde ilerici ve anti emperyalist güçler aleyhine olduğu, tartışmaya yer vermeyecek kadar açıktır.

SINA VE SONRASI

Gerçekte Lübnan, emperyalizmin planlarının ne başlangıç noktası ne de amacı olmamıştır. S66 konusu plan daha Ekim 1973 savaşını izleyen günlerde, çizilmiş ve aşama aşama uygulamaya konmuştur. Fakat planın ilk başarılı adımı, geçen yılın Eylül ayında Mısır ile İsrail'in Sina yarımadasındaki askeri durumu ilgili yapılmış anlaşmayla atılmıştır. Bu anlaşma, Orta Doğu'daki ilerici güçler için hem önemli bir gerileme olmuş, hem de İsrail için, ilerici güçleri daha da geriletecek koşullar sağlamıştır. Lübnan işte bu noktada sahneye getirilmeye başlamıştır. Emperyalizm ve siyonizm, planın daha ileri aşamalarının gerçekleştirilmesi için, zaten az çok alev almış Lübnan bunalımının "kumandası"na el atmışlardır.

Lübnan bunalımının kumanda mekanizması daha önce emperyalizmin elinde ya da denetiminde değil miydi? Elbette ki, Lübnan'da bölücülüğün kısır kurtuluş Lübnan devletinin biçimlenmesinden itibaren uygulanan bir politikayı ve siyonizmin geliştirilmesi bu politikanın başlıca amaçlarından biriydi. Ancak, Lübnan bunalımının, özellikle Sina anlaşmasından sonra, bugünkü trajediyi çıkar merdivenin ilk basamaklarına adımını attığına da kuşku yoktur. Başanya giden planın özü nedir?

HAZIRLANAN PLAN

Emperyalizmin Ekim 1973'ten sonra çizdiği stratejinin ana fikri, Ekim savaşında sıkı bir dayanışma gösteren Arap güçlerinin bölünmesi, mümkünse birbirlerine karşı kullanılmalarıdır. Hiç yoksa, biri veya birkaçı tarafsızlaştırılan güçlerin dışında, hedefin daraltılması, tek tarafı çözümlere zorlanması sağlanabilir. Mısır'ın diğer Arap ülkelerinden ve Filistin direnme hareketinden bağımsız olarak İsrail'le anlaşması bunun en iyi örneği oldu.

Sina anlaşmasının, somut olarak Lübnan bunalımına ilgili taraflar üzerinde etkili ne oldu? Bunların başında, kuşkusuz, İsrail'in artık kuzey cephesindeki ve Golan'daki durumunu güçlendirmeye olanaklı elde etmiş olması geliyordu. İsrail Kuzey cephesindeki durumu iki biçimde güçlendirebilirdi: Ya buradaki askeri mevzilerini nüfus düzen-

lemeleri, askeri manevralar vb. yoluyla pekiştirecekti; ya da bu bölgedeki başlıca Arap gücü olan Suriye'yi de Mısır'la yaptığını benzer bir anlaşmaya zorlayacaktı. Aslında biri açık şovenizm kokan, diğeri ise başı açık görünümüne sahip bu iki yolun ikisi de kesinlikle aynı kapıya çıkıyordu Belirtilen olan nokta bu iki seçenektен hangisinin yürürlüğe konacağından çok, nasıl yürürlüğe konacağıydı.

FİLİSTİN FAKTÖRÜ

Bu soru cevaplandırılmaya çalışırken, bir yıl önce pek hesabı katılmayan yeni bir unsur tabloya katılıyordu: FKO. Yeni olan, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün varlığı değildi; yeni olan FKO tarafından uluslararası bir dayanışmanın gelişmesi ve bu dayanışmanın Arap dünyasında bir sığırma noktasına gelmesiydi. Aslında çok açık bir biçimde emperyalizmin global planındaki gerilemesinin bir sonucu olan bu etkinleşme, ABD'nin ve siyonizmin, Sina anlaşmasından sonra Orta Doğu'daki dengiyi kendi lehlerine geliştirme planlarının tam tersine işleyen bir unsurdur. Bu sayede bir ki, Sina anlaşmasını izleyen dönemde, bu "uğursuz ittifak" kendi lehine somut adımlar atılmasını sağlıyacaktır.

Filistin direniş hareketinin ve onun temsilcisi FKO'nun, gerek tüm bölgedeki, gerekse Arap güçleri arasındaki dengiyi bu ölçüde belirlemesi karşısında, emperyalizm yeni bir seçeneği gündeme alıyordu: O da, bu etkinliği kırarak için, Filistin sorununun çözümü üzerinde Arap güçleri arasındaki itihafı kırılmak, bir anlamda Filistin sorununu Araplar arası bir sorun haline getirmekti.

SEÇİLEN KURBAN: LÜBNAN

Bu seçenек Lübnan üzerinden uygulanacaktı. İsrail, Sina anlaşması ihtimalinin belirlenmesinden itibaren, Lübnan'ın gününgeyi Filistinlilere karşı provokasyonlarını seyretmiş, bekliyordu. Hakim olan düşünce, bu dönemde, Filistin direniş hareketinin Lübnan'daki çatışmalar

ı içinde "kontrpiyede" tutulmasıydı. Ancak sıra kuzey cephesine eğilmeye gelirdiğinde, İsrail için, Filistin direnişinin hayat alanı bulabildiği bir bölge olmaktan çıkarılması gündemin baş sırasına oturuyordu. Bu sağlanabilirse, Suriye'nin belli başlı siyasal dayanaklarından biri kaydırılmış olacak ve istenen noktaya itilebilecekti. Fakat hepsinden önemlisi, eğer Filistin kurtuluş hareketi bir kere daha ezilebilirse, Suriye'nin ve diğer Arap devletlerinin Filistin sorununa sahip çıkarak bugünkü güvensiz durumlarını belirsiz bir süre daha uzatma eğilimine girecekleri ve teslimiyeti seçecekleri bekleniyordu.

Bu durumda safar belliydi: Suriye Filistin direniş hareketiyle, FKO ile, ve Lübnan'daki ilerici güçlerle dayanışmasını geçen sonbahardan sonra açıkça belirtti. Falanjistlerin ilerici güçlere son balyozu indirmeye ve silahlı kuvvetleri de çatışmalara sokmaya hazırladıkları bir sırada Ocak ayında Suriye'nin arabuluculuğu, bu hesapların bozulmasını sağlıyordu.

YÖNÜ DEĞİŞEN İBRE

Ancak olaylar aynı netlikte gelişmeye devam etmedi. Bir yandan Lübnan'ın içinde ilerici güçler ve Filistin direniş güçleri geriletilere karşı savaşırken; Suriye'nin desteğinin "şarta" bağlı olduğunu hissettirecek biçimde, Suriye topraklarında yerleşik Filistin kuvvetleri başlıca bir strateji peşinde gözükiyorlardı. Zaman zaman, bu farklılık, karşıtlığa dönüşüyordu. İç savaş, ilerici güçlerin çevrelerini pekiştirdikçe, Suriye topraklarından Lübnan'a gelen Filistin'li kuvvetler, düzenli bir biçimde birer karşı-denge unsuru olarak kullanılıyordu. Nihayet, askeri durumun kesin olarak gerici güçler aleyhine geldiği bir dönemde, Suriye doğrudan doğruya ükreye giriyor ve ilerici güçlerle Filistin kuvvetlerinin savaşamaz hale gelmesini sağlıyordu...

Bu arada ne gibi değişiklikler olmuştu? Kuşkusuz en önemli değişiklik, Lübnan'da Filistin hareketinin tartışılmaz bir otorite sağlanması ve bunalımdan eskisinden daha güçlü bir biçimde çıkacak olmasıydı. Diğer bir deyişle, ülkeler arasında değilse bile, Or-

ta Doğu sorununun temel verilerinden biri olan FKO ile İsrail arasındaki denge bütünüyle değişmiş oluyordu.

YARATILAN AÇMAZDAN EMPERYALİZM SİYRİLİYOR

Bu durumu kanıtlayan belirtiler ABD'nin ve diğer Arap devletlerinin davranışlarında belirmeye de başladı. ABD ve Fransa gibi ülkeler, sorununu uluslararası planda çözümü için taraflara bir formlü benimsenmeye çalışıyorlardı. Mısır, Ürdün ve Suudi Arabistan ise, Lübnan'ın Arap devletlerinden oluşan bir askeri gücün kontrolü altına girmesi yönünde çalışmalar başladılar. Bu iki bir girişim de, gerçekte, Lübnan'ın içinde bozulan güçler dengesinin, dış güçlerin müdahalesiyle yine eski biçimine sokulmasını amaçlıyordu.

Bu durum gösteriyordu ki, ABD ve İsrail açısından sorun, bir İsrail-Arap sorunu olmaktan çıkmıştı. Sorun, daha çok, Lübnan'da Filistin direnişine lehine gelişen dengenin "diziltilmesi"ydi". Emperyalizmin 1973 sonrası stratejisinin son biçimi böylece ortaya çıkıyordu: Filistin halkının yasal hakları, Arap ülkeleri açısından bir güvenlik sorunu haline getiriliyordu. Amaca yaklaşılmıştı.

Yaratılan açmaz en keskin yüzünü Suriye'ye karşı gösteriyordu: Suriye, Lübnan'daki yeni durumun İsrail'le olan uzlaşmazlığı daha da çözülemeye bir noktaya getirmesini önleme gereğiyle, Lübnan faşistleriyle ilerici taraflar arasındaki statükonun korunmasından yana çıkmaya itiliyordu. Bir taraftan toplu bir Arap müdahalesine ikna edilmeye çalışılan Suriye bunu da dengiyi kendisi aleyhine değiştirecek bir girişim olarak değerlendirdiyordu. O halde bir Arap müdahalesine zaman kırılmadan Suriye Lübnan'a müdahale etmeli ve yaraya yerinde neçler atmalıydı!

Böylece Arap dünyası herhalde Orta Doğu bunalımının başlamasından bu yana düştüğü en derin iç bunalım adımı atıyordu: Filistin sorunu, usta bir biçimde bir Siyonizm - Arap kurtuluş hareketi sorunu olmaktan çıkıyor; Araplar arası bir bunalım, hatta bir çatışma haline getiriliyordu...

BULGARISTAN KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ BİRİNCİ SEKRETERİ VE BULGARISTAN HALK CUMHURİYETİ DEVLET KONSEYİ BAŞKANI TODOR JIVKOV

Todor Jivkov, 7 Eylül 1911 tarihinde, Sofya sancağına bağlı Pravets köyünde doğdu.

Jivkov, 1928 yılında Bulgaristan Komünist Gençler Birliği üyesi, 1932 yılında ise Bulgaristan Komünist Partisi üyesi oldu.

1934-1941 yılları arasında, müevallı olarak Sofya'nun çeşitli Parti bölgelerinin yönetmeni ve BKP Sofya Sancağ Komitesi üyesi oldu. 1941-1944 yılları arasında Sofya Parti Teşkilatı'nın önderlerinden biri olan Todor Jivkov, Hitler işgalcilerine ve işbirlikçilerine karşı mücadelede aktif bir rol oynadı. 1943 yılında, Todor Jivkov, Birinci (Sofya) Devrim Bölgesinde partizan hareketini örgütlemekle görevlendirildi.

1944 yılının Eylül günlerinde, Bulgaristan Komünist Partisi, Todor Jivkov'u, Sofya'ya ve Sofya bölgesine yığılan partizan birliklerin ve urucu grupların komutanlığına atadı. Bu birlik ve gruplar, 9 Eylül arifesinde faşist hükümete indirilen öldürücü darbeyi başarıyla gerçekleştirdi ve Bulgaristan'da devrimin zafereyi sağladı.

Halk yönetimi kurulduktan sonra, Todor Jivkov sorumlu Parti ve Devlet memuriyetinde bulundu. 1948-1949 yılları arasında BKP Sofya Şehir Komitesi'nin Birinci Sekreteri, Vatan Cephesi Şehir Komitesi Başkanı ve Sofya Şehir Halk Belediyesi Başkanı oldu.

1945 yılında yapılan BKP MK Sekizinci Tam Uyeli Toplantısında, Todor Jivkov Merkez Komitesi aday-üyesi seçildi. Bulgaristan Komünist Partisi'nin 1948'deki Beşinci Kongresi'nde Merkez Komitesi üyesi oldu.

1950 yılında Politbüro aday-üyesi ve BKP MK Sekreteri seçildi. Todor Jivkov aynı zamanda, BKP Sofya Şehir ve Sancağ Komitelerinin sekreteriydi.

1951 yılından itibaren BKP MK Politbüro üyesi olan Todor Jivkov, 1954 yılında yapılan BKP'nin Altıncı Kongresinde BKP Merkez Komitesi Birinci Sekreterliğine seçildi.

Todor Jivkov, özellikle BKP'nin 1956 yılında yapılan tarihi toplantısından sonra, sosyalist toplumun kurulması mücadelesinde büyük bir teorisyen ve örgütücü olarak belirdi.

Todor Jivkov 1945 yılından beri Halk Meclisinde milletvekildir.

1962 yılının Ekim ayında, Todor Jivkov Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Başkanlığına seçildi. 1971 yılı Temmuz ayında, Sekizinci Halk Meclisi'nin birinci Toplantı vesiresinde, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanlığına seçildi.

1971 yılı Nisan ayındaki BKP'nin Onuncu Kongresinde BKP MK Politbüro üyesi ve Birinci Sekreteri olarak Todor Jivkov yeniden seçildi.

Todor Jivkov, faşizm ve kapitalizme karşı mücadelede aktif olarak katıldığı için ve sosyalist toplumun kuruluşuna yaptığı büyük katkılardan dolayı, "Sosyalist Emek Kahramanı" ünvanını kazandı. Birkaç "Georgi Dimitrov" madalyası ve diğer yüksek devlet nişanı ve madalyaları ile taltif edildi.

1971 yılında, 60. doğum yılı dolayısıyla, ve BKP ile Bulgar halkının olağanüstü hizmetlerinde bulunduğu için, Bulgaristan'ın en büyük ünvanı olan "Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Kahramanı" ünvanı ile onurlandırıldı.

Sovyetler Birliği ile Bulgaristan Halk Cumhuriyeti arasında kardeşçe dostluk ve işbirliğinin gelişmesine, barış ve sosyalizmin pekişmesine katkılarından dolayı ve dünya komünist hareketine yıllarca aktif olarak katıldığı için, Sovyetler Birliği Yüksek Sovyet Prezidyumu tarafından da "Lenin" nişanı ile onurlandırıldı.

1976 yılı Mart ayında yapılan Bulgaristan Komünist Partisi'nin Onbirinci Kongresinde Todor Jivkov BKP MK Politbüro üyesi ve Birinci Sekreterliğine yeniden seçildi.

BULGARISTAN'IN TÜRKİYE'YE İHRACATINDA MAKİNE-DONATIMIN PAYI HIZLA ARTIYOR

Türkiye ile Bulgaristan arasında bir süredir sürdürülen görüşmelerde ekonomik nitelikteki konuların başında "ulaşım" sorunu gelmekte ise de, bu konu, en başta iki ülke arasındaki mal alış-verişinin gelişmesiyle ilgili. Sofya : Pres Ajansı'nın, Devlet Konseyi Bakanı Todor Jivkov'un Türkiye'ye gelişiyi ilgili yorumunda, bu nokta üzerinde özellikle duruluyor ve "ulaşım" konusundaki görüşmelerin Bulgaristan açısından bu bakımdan önemli olduğu belirtiliyor.

Türkiye ile Bulgaristan arasındaki ekonomik ilişkilerin gelişmesiyle ilgili verilerin verdiği sonuçlar ise, şunlar :

İki ülke arasındaki mal değişimi 1955 yılında sadece 2,1 milyon Amerikan doları iken, 1975 yılında 53,3 milyar dolara çıktı. Son üç yıl içinde, mal değişimi 4 katından fazla arttı. 1974 yılına göre, 1975'te, mal değişimi 1,5 kat, ihracat ise 2 katı yükselmiş bulunuyor.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ile Türkiye arasındaki mal değişiminin bu denli hızlı artışının nedeni, bir yandan B.F.C.'nin ihracat olanaklarının gelişmesiyle, diğer yandan da Türkiye iç pazarının maden, kimyasal ürün, petrol ve türevleri, makine, elektrikli donatım vb. ihtiyaçlarının artmış olmasıyla açıklanıyor.

Bulgaristan'ın Türkiye'ye ihracatında maden, kimyasal ürünler, petrol ve türevleri ilk yeri tutuyor. Ancak gelişme eğilimi şu: Türkiye'nin Bulgaristan'dan yaptığı ithalatta makine ve donatımların payı 1974 yılında yüzde 3 iken, 1975 yılında yüzde 6,2'ye çıktı.

İki ülke arasındaki mal alış-verişinin 1976 yılında yüzde 10-15 dolaylarında artması bekleniyor. Yine ön verilere göre, Bulgaristan'dan yapılacak ithalatta makine ve donatımların payı, 1976 yılı içinde yüzde 14 daha fazla olacak.

ÇEŞİTLİ ÖLKELERDE

HİSTİYAN DEMOKRAT PARTİLER ALMANYA'DA BİRLİK GÖSTERİSİ YAPTI

Federal Almanya'da muhalefette bulunan Hristiyan Demokrat Birlik'in (C.D.U.) seçim kongresi Hannover'da yapıldı. Yaklaşan genel seçimlere hazırlanan partinin kongresi bir soğuk savaş ve sovenizm kongresi olarak geçti.

C.D.U.'nun başbakan adayı Helmut Kohl kongrede yaptığı konuşmada, sosyal demokrat partinin başlattığı "Doğu politikası"na (Ostpolitik) sert bir dille karşı çıktı ve detant illüzyonlarına çattı. Kongre'nin "Avrupa Günü" olarak ilan edilen ikinci gününde Avrupa'lı hristiyan demokratların "sosyalizme karşı ortak mücadelesi"nin örgütlenmesi için bir araya toplandı.

Bilindiği gibi C.D.U.'nun başlıca hedefleri arasında, sosyalist Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin yerini yeniden tek bir Almanya devletinin alması gelmektedir. Parti Programında şu sözler yer almaktadır: "Halk Cephesinin tehdidi altındaki bir Avrupa'da, sosyalizmin damgasını taşıyan bir Almanya'ya karşı..." "Alman tarihimizin geleceklere, bir yeniden doğuş için canlı bir teminatıdır." "Bölünmeye son vermek istiyoruz; Alman ulusunun kendi birliğini kavuşacağı özgür ve birleşik Avrupa için mücadele ediyoruz."

C.D.U.'nun kongresi, sosyal demokratlarla iktidar yarışının son bölümüne gelen Alman hristiyan demokratlarına Avrupa'daki benzerlerinin gösterdiği desteğin de bir göstergesi oldu. Kongrenin ikinci günü çıkan "Die Welt"

gazetesinin bir manşeti şöyleydi: "Bayan Thatcher (İngiliz Muhafazakar Partisi Lideri) Almanca yazıyor: Sosyalizm değil, özgürlük!" Aynı gazete, C.D.U.'nun bu seçim kongresinin, tutucu hristiyan demokrat partilerin Avrupa çapında bir hareketinin doğmasını amaçlamaktadır."

"Frankfurter Allgemeine Zeitung" gazetesi ise, kongreye ilgili yorumunda şu görüşlere yer veriyordu: "Dost partilerin temsilcileri yaptıkları görüşmelerde, sosyalizmin ve komünizmin etkisi altındaki bir Avrupa'ya karşı olduklarını belirtmişler ve birleşik bir Avrupa dileklerini dile getirmişlerdir. Belçika'lı Tindemans bu arada kaygılarına ortaya koymuş, Avrupa birliği sürecinin canlılıktan yoksun olmasından yakınmıştır. Bu arada da şunları söylemiştir: "C.D.U.'nun girişimleri ve Rennes'de Demokratik ve Sosyal Merkez'in kuruluşu, bu dumanlı gökyüzünde doğan güğün bir ışık olmuştur."

Kongreyi izleyen İtalyan hristiyan demokrat lideri Fanfani ise, komünistlere hiçbir işbirliğini kabul etmeyecekleri konusunda teminat verdi ve Batılı dayanışmaya, kapitalist ülkeleri siyasal birliğe doğru kesin adımlar atmaya çağırıldı.

URUGUAY

Meksika'da çıkan Excelsior gazetesinin yayınında, Uruguay Devlet Başkanı Jose Mario Bordaberry'ye alt 13 Nisan tarihli bir gizli muhtıra, başkanın normal görev süresinin bu yıl sonunda dolacak olmasına rağmen tüm iktidarın silahlı kuvvetler tarafından ele alınacağı ilan ediliyor. Böylece, bugüne kadar fiilen yürürlükte olan askerî diktatörlük, bundan böyle resmî bir niteliğe büründürülecektir. Bordaberry bugüne kadar Parlamento, diğer cumhuriyet kurumlarını, sol silyasal partileri ve tek sendika örgütünü (CNT) kapatmış bulunuyor. Uruguay'da her bir kişiden ikisi silyasal tutuklu olarak hapisanelerde.

NAZIM HİKMET VE ORHAN KEMAL

MESUT ODMAN

SANAT VE EMEKÇİ YIĞINLAR

3 Haziran Nazım Hikmet'in on üçüncü ölüm yıldönümüydü, 2 Haziran'da Orhan Kemal'in altıncı ölüm yıldönümü. Bu yakınlık, bu iki sanatçımızı birlikte düşünemize yol açan nedenlerin sonucusu. Orhan Kemal, Nazım'ın hapisine arkadaşındı. Nazım, Orhan Kemal'in öğretmeni idi. Ama hepsinden önemlisi, ikisi de işçi sınıfının sanatçılarıydılar. Bu niteliği ikisinin de aynı ölçüde yakın olup olmadığı ya da ikisinin de aynı derecede başınıya ulaşmış olduğunu ortadan kaldırmaz.

HAYATIN TANIKLIĞI

Nazım Hikmet de Orhan Kemal de eserleriyle hayatlarını, hayatlarıyla eserlerini doğrulamış sanatçılardır. Kendilerinden sonra gelecekleri verdikleri ilk ders budur. Nazım hayatı boyunca işçi sınıfı ideolojisinin yorulmaz bir savaşçısı olmuş, emeğini ve yeteneklerini işçi sınıfının ulusal ve uluslararası mücadelesinin hizmetine vermiştir.

Orhan Kemal, yaşadıklarıyla ve yarattıklarıyla bu ölçüde savaşçı bir insan değildir. Ama işçilerin, emekçilerin, yoksulların yazdığını o ve bu niteliğiyle hayatının sonuna kadar tutarı ve namuslu yaşamayı bilmiştir. Onun bu yanına ilişkin bilgilerimize gün geçtikçe yenileri ekleniyor. Sözgelimi, 2 Haziran'da Ankara Çağdaş Sahne'nin düzenlediği anma toplantısında Fikret Ötügen şunu anlattı: Orhan Kemal, hayatının en güç dönemlerinde birinde, asker esikisi bir "ünlü" şair aracılığıyla kendisine itelen ve büyük maddi çıkarlar sağlayan "döneklik önerisini" duraksamadan reddetmiştir.

Nazım'la Orhan Kemal'i birlikte düşünürken altı çizilecek ikinci nokta, devrimci sanatçıların yığınlarla ilişkileri sorunu. Çeyrek yüzyıldır ülkesiyle fiziksel anlamda bir ilişkisi bulunmayan Nazım Hikmet, bugün Türkiye'nin en çok okunan, en çok sevilen şairidir. Nazım'ın durnadan basılan kitapları herkesi zengin ediyor. Üstelik şu içinde bulunduğumuz yılda daha da önemli olaylar oluyor, bir şair için, hele sosyalist bir şair için gıpta edilecek olaylar: 1 Mayıs 1976'da yüzbinlerce işçi onun şairlerini dinliyor; aynı 1 Mayıs'ın gecesinde binlerce partizan onun şairleriyle konuşuyor, inancını biliyor; 3 Haziran akşamı Çağdaş Sahne'nin her yanından dökülen yüzlerce insan, saatlerce ayakta dikilere onun saygıdeğer anısı önünde eğiliyor.

Birkaç istisna dışında, en iyi satan şiir kitaplarının bile birkaç binlik birinci baskılarının yıllarca tüketicilemediği bir ülkede bu durumun herkesten önce sanatçıların, yazarların dikkatini çekmesi doğaldır. Öyle de olmuştur. Bir zamanlar bu sorunu tartışan ve aralarında ilericilerin de bulunduğu bazı yazarlar, Nazım'ın böylesine ilgi toplamasını, daha çok, onun siyasal düşüncelerine, "efsanelmiş kişiliğine" bağlamışlardır. Bir başka deyişle, Nazım Hikmet örneği, kısa bir süre için de olsa, bazı yazarların kendi yanlışlarını gözden geçirmelerine değil, eski yanlışları savunmak için bahaneler aramasına yol açabilmiştir.

Oysa Nazım'ın amacı "halka hizmet etmek, halkı güzel günlere çağurmaktır. Halkın acısına, öfkesine, umuduna, sevincine, hasretine tercüman olmaktır".

Yaptığı işi şöyle anlatır o: "Bazan şiiri örtün ayışığı, duman, tüll, ima oyunları yahut kanatlı sözler, daha sayayım mı? Bütün bunlardan kaçınmak istiyorum. Duyduklarımı, düşündüklerimi canlı şeylerin çıplaklığıyla doğrudan doğruya, en kestirmeden yazmak istiyorum. Her öze en uygun biçimi bulmak istiyorum. Yalnız kendi edebiyatımın değil, tanıdığım bütün edebiyatların geleneklerinden faydalanmak istiyorum". Nazım'ın başansı, yetenekleri bir yana bırakılırsa, yukarıdaki sözleriyle ortaya çıkan sanat anlayışının ve bağlandığı dünya görüşünün doğul sonucudur.

Usta halk hikayecisi, edebiyatımızın en iyi romanlarından biri olan *Bereketli Topraklar Üzerinde*'nin yazarı Orhan Kemal'e de bugün yığınlar sahip çıkmıştır. Onun eserleri her okur-yazar emekçinin kitaplığındaki önemli yerini almıştır artık. O da öğretmenin yolunu izlemiştir: "Ben hikâye, roman, tiyatro oyunlarıyla bozuk düzenin nedenlerini insanlarımızı göstermek, onları uyarmak, gösterip uyarmakta da kalmayıp bu bozuk düzeni düzeltmeğe çaba göstermelerini, bu çabayı elbirliğiyle göstermemiz gerekliliğini yanıtlam; yanıtlamağa çalışırım". Tedavi olmak için gittiği Sofya'da, ölümlünden birkaç gün önce, bir Bulgar gazetesine verdiği demeçte "daha dünyada çok adaletsizlik var; yazarın görevi onlarla savaşmaktır" diyordu Orhan Kemal. Aynı gazeteler onun ölümünü "2 Haziran 1970 günü saat 21.15'te ölüm emeliğine son verdi" diye duyurdular.

HALK SANATÇILARINI UNUTMAZ

Nazım ve Orhan Kemal'e ilgili olarak sağda-solda söyleneler de epeyce ilginçtir. (Sadece ilginç değil elbette.

Daha başka nitelermeler de yapılabilir). Örneğin, yukarıda anlatılan Orhan Kemal'e "döneklik önerisi" olayında arabuluculuk görevini üstlenen şair, ölümlünden sonraki yılları birinde düzenlenen bir anma toplantısında ona ağıt yakmıştır. Sağlığında bin türlü dolapla onu sefaletle terkedenlerin, ölümlünden sonra övgü düzme yarışına girdiklerini çoğumuz biliyoruz.

Nazım için söylenenlerden böyle örnekler bulmak çok daha kolay. Sözgelimi, Yaşar Nabi'nin yönetimindeki *Vatık* dergisinin 1 Ağustos 1951 tarihli sayısında Nazım için şunlar söylenmiş: "Bizim gazetelerimiz habire onunla meşgul oluyorduk. Ne söylemiş, ne yapmış, nasıl kaçmış? Bunlar merak çekici havadiler olsa bile Nazım'ın ekmeğine yağ sürmekten başka bir işe yaramaz. Vatana ihanet etmiş bir işe layık olduğu cezayı görmek istiyorsak, bundan böyle Türkük için onu yok farzetmek, sözlerini ve hareketlerine karşı kulaklarımızı tıkamak, hezeyanlarına cevap vermeğe dahi kalkışmamak en doğru hareket olur. Bütün Türk basınına, bu mevzuada bir defa fikrini belirttikten sonra, artık bu bahsi büsbütün kapaması temenniyedir".

Doğru, hesap sorma hakkı saklı tutulmak kaydıyla, "bu bahis" gerçekten kapanmıştır artık. Nazım'ın kim olduğunu, ne yaptığını, onu kimlerin neler yaptığını bilmeyen kalmadı. 25 yıl önce onun "vatan hanı" ilân eden hükümetin merkezi olan Ankara'nın emekçi halkının oylarıyla seçilmiş belediye başkanı, vasiyetine uyarak, onun mezarının Anadolu'nun "bağına taşınmasını" sağlayacağına söz veriyor. Onun şilheri çocuklarımızın ezberinde bugün; o sözü edilen "Türk basını"nın dışlarında bile görmedikleri kalabalıkların dilinde, yüreğinde.

Sahi, bir zamanlar *Vatık* diye bir dergi vardı galiba.

BİZİM TİYATROLARIMIZ (...)

NEVZAT ŞENOL

"Bizim Tiyatrolarımız" başlığıyla yayınladığımız ve dört profesyonel tiyatronumuzun görüşlerini yansıtan yazı serimiz aslında burada bitmez. Yalnızca bu dört tiyatro değildir "bizim tiyatrolarımız". Birçok amatör ve profesyonel tiyatro işçi sınıfının mücadelesinde saflarını belirleme yolundadır. İşçi sınıfının gerçek kurtuluşu yolunda mücadeleye katılan, işçi sınıfı kültürünün yükselmesi için çalışan, günün koşullarında şimdilik adlarını yeterince duyuramamış olsalar da, gelecek için umut verici olan nice tiyatro çalışmaları vardır ve bunlar "bizim tiyatrolarımız"dır.

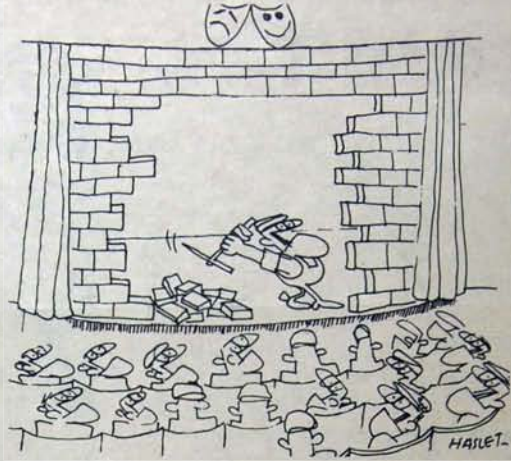
Burjuvazinin her alanda olduğu gibi, kültür alanında da en yoğun biçimde sürdürdüğü baskı ve saldırılar yıldıramayacaktır işçi sınıfı sanatçıları. Tersine onları daha bir tutarlı olmaya, daha üretken olmaya yönlentecektir.

Sınıflı toplumda, öteki sanat alanlarında olduğu gibi tiyatronun da ilk işi, hangi sınıfın safında olduğunu bilmektir. İşçi sınıfının saflarında yer alan tiyatronun hareket noktası işçi sınıfının dünya görüşüdür. Dünyayı ve olayları çelişkileriyle kavramak ve onu değiştirmek yolunda mücadeleye katılmak, öyle sradan bir iş sayılmaz. Sorumluluk gerektirir. Bu sorumluluğu duyan tiyatrolarımız giderek çoğalmakta. İşte en sevindirici yan bu. Kuşkusuz burada her türlü iyiniyetli çabanın yanlışsız, kesin olarak doğru bir çizgide olduğunu savunamayız. Ama bu iyiniyetli çabaların doğru yolu bulmaları, kendilerine sahip çıkılmasıyla çabuklaşacaktır. Kitlelerle bağı olmayan tiyatroların, kendi iç işleyişleri ne denli tutarlı olursa olsun işlevini yerine getirdiği söylenemez.

Ne yapılımalıdır işçi sınıfı mücadelesinde yer alan tiyatroların kitlelerle bağı güçlendirmeleri ve geliştirmeleri için. Öncelikle, ilerici devrimci tiyatrolara işçi ve emekçi kitleler, onların örgütleri sahip çıkmalı kitlelerle bağ kurmada, bu bağları geliştirmede etkin rol oynamalıdır. Böylece hem bu tiyatrolarımızın varlıklarını sürdürmeleri sağlanmış olacaktır, hem de asil sevicileriyle yüz-yüz gelip dinamik bir etkileşimi sürdürmeleri.

Bu sayfada, Çağdaş Sahne, Ankara Sanat Tiyatrosu, Birlik Sahnesi ve Dostlar Tiyatrosu'yla yaptığımız görüşmeleri yayınlamıştık. Bu görüşmelerin hemen hepsindeki ortak yan, işçi sınıfının mücadelesinde yer almak ve işçi sınıfı sanatını yükseltmek yolundaki kararlılıktı.

Kendileriyle görüşme olanağı bulamadığımız, ama yürekli çabalarını bildiğimiz tiyatrolardan biri de AÇOK - Anadolu Çocuk Oyunları Kolu - AÇOK Çalışma yöntemini şöyle açıklıyor:

"AÇOK Ulusal Türk Tiyatrosunun oluşmasına katkıda bulunmayı amaç edinmiştir. Her oyununda geleneksel tiyatromuzdan biçimsel öğeler kullanıyor. Sonra türküler - halkoyunları - nükteler - tekerlemeler. Guruptaki her kişinin bir başka işi var. Kimisi öğrenci, kimisi işçi, kimisi memur. Geceleri çalışıyoruz, bir de tatillerde. Çalışma süresinin yarısı beden ve ses eğitimine ayrılıyor. Sonra herkesin çalmayı düşlediği çalgılarla uğraşmak başlıyor. Daha sonra masa başında teorik gelişme. Sahne çalışmaları en son aşamadır. Sonra prova ve oyun. Seyirci bulduğumuz her yere götürüyoruz oyunlarımızı. Çoğu kez giderler, çalışan arkadaşlarımızın sırtlarını yükleniyor. Hiç kimse geçimini tiyatroya bağlamadı. Anadolu Çocuk Oyunları Kolu bir amatör kavradır."

Bir günlük gazetede yayınlanan konuşmanın bir bölümünde AÇOK adına şöyle deniliyor: "Ulusal olmayan hiç bir sanatın evrensel boyutlara ulaşmadığına inanıyoruz. Sanat, çıktığı bölgedeki insanlardan bir öz kültür taşıyorsa, dünyanın öbür halkları için, çalışan emekçi kitleler için, hiç bir çözüm getiremiyor demektir."

Yazının başında değindiğimiz gibi, birçok amatör ve profesyonel tiyatro, işçi sınıfının mücadelesinde saflarını belirleme yolundadır. İşçi sınıfı kültürünün yükselmesi için çalışan, günün koşullarında adlarını yeterince duyuramamış olsalar da, gelecek için umut verici olan nice tiyatrolar vardır ve bunlar "bizim tiyatrolarımız"dır.

Bilim Yayınları

P.K. 265 SIRKECI - İSTANBUL

BUGDNE KADAR ÇIKAN KİTAPLAR

1. Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla İkinci Basım Leo Huberman	2011.	11. Şili Devriminin Öğrettikleri Rene Castillo	12.50 TL
2. Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi (Tukendi) Orhan Kurmuş	2011.	12. Marksizm ve Maoizm V. Krivtsov	20 TL
3. Bilimsel Sosyalizm ve Sosyal Demokrasi İkinci Basım V. Vassine - S. Gribanov - I. Oundassynov	10.11.	13. Latin Amerika'da Devrim W.M. Breuer - B. Hartmann - H. Lederer	15 TL
4. Aydınlık ve Sınıf Mücadelesi (Tukendi) A. Casanova - Cl. Prevost - J. Metzger	10.11.	14. Çağdaş Troçkizm ve Karşı Devrimci Özü M. Basmannov	20 TL
5. Diyalektik ve Tarihi Materyalizm İkinci Basım A. Spirkın - O. Yakhot	17.50.41.	15. Planlama Kalkınma ve Türkiye İçin Küçük	22.50 TL
6. Kapitalizmin Ekonomi Politikası M. Ryodina - G. Chernikov	25.11.	16. Portekiz'de Özgürlüğün Şafağı Alvaro Cunhal	17.50 TL
7. Sendikalar Üzerine K. Marks - E. Engels - V.I. Lenin	25.11.	17. Yeni Devrim Teorilerinin Eleştirisi 2. Debray ve Latin Amerika'da Devrim Jack Woddis	12.50 TL
8. Endüstrileme Sürecinin Temel Sorunları Sosyalist Devrimi 1925 - 1940 Yalçın Küçük	30.11.	18. Tanınmış Kapitalizmin Gelişmesi ve Toprak Rantı Günther Ilseel	10 TL
9. İki Açıdan Türkiye İşçi Partisi Davası Bülent Bozın	15.11.	19. Pentagon ve Amerikan Dışeri İgor Melnikov	7.50 TL
10. Yeni Devrim Teorilerinin Eleştirisi 1. Fanon ve Afrika'da Sınıflar Jack Woddis	15.11.	20. Teoride ve Pratikte Burjuva Demokrasisi A. Michin	7.50 TL
		21. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi B. Ponomarev	30 TL
		22. Marksist Felsefe Yazıları K. Marks - E. Engels - V.I. Lenin	22.50 TL
		23. Maoizm Ekonomik "Teorileri" E. Kurbash	12.50 TL
		24. SBKP 25. Kongresi Raporlar - Belgeler - Konuşmalar	17.50 TL
		25. Bulgaristan'da Kapitalizmden Sosyalizme Geçiş Sorunları Bulgaristan Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsü	30 TL
		26. Din Bilim ve Felsefe Husvard Sebani	12.50 TL

« PARANIN VATANI OLMAZ »

İŞYERİ : SQUIBB İLAC FABRİKASI
YERİ : İSTANBUL LEVENT
SAHİBİ : TURGUT KAYA/TURGUT
HOLDING/
SERMAYE : 6.400.000 TL.

ÇALIŞAN İŞÇİ
SAYISI : 285
GREV BAŞLANGIÇ
TARİHİ : 9.4.1976
GREV NEDENİ : TOPLU SOZLEŞME GÖ-
RÜŞMELERİNDE UYUŞ-
MAZLIK
GORUŞME TARİHİ : 30.5.1976
Grevde 52. Gün

“- ARTIK FABRIKADA YERLİ SERMAYE
VAR.. BUNDAN SONRA DAHA ÇOK
ÜRETECEĞİZ VE KARDEŞÇE BİRARADA
ÇALIŞARAK YÜRÜTECEĞİZ İŞLERİ..
FAKAT AMERİKALILAR APTAL.. BEN
ONLARIN VERDİĞİ ÜCRETİ VERMEM
SİZLERE. ARZU EDENLER TAZMİNAT-
LARINI ALIR ÇIKARLAR.. GİDENLER
KARLI ÇIKARLAR.. KALANLAR VE GİT-
MİYENLER BEDDUA EDERLER BİZE
SONRA.....”

Bu sözler SQUIBB işvereni Turgut Kaya'nın işçi temsilcilerine fabrikayı devraldıktan sonra söyledikleriydi.. Squibb işçileri bu sözler karşısında greve başladılar 9.4.1976'da... Bu gün grevlerin 52. günü ve sermaye sınıfına grevle cevap veren işçiler için baklarını alıncaya kadar, grev binellikli gün de sürse dönmek yok... İşçi temsilcisi Reşit Yadigar bu sözlerini bitirirken soruyor kendisine:

- Çalıştığınız fabrika kime ait, sermayesi ne kadar?

- SQUIBB fabrikası 24 yıldan beri üretime devam etmektedir. İlk kurulduğunda yabancı sermaye ile çalışmaya başlamıştı. O zaman fabrikanın sahipleri Amerikalılardı. Amerikalı yöneticiler vardı başımızda. İki, üç yılda gelir, bir kontrol eder giderdi. %92'si Amerikan sermayesi, %8 ise Türk hissesi idi.. Uzun bir süre bu şekilde çalışarak üretimi sürdürdük.. Daha sonra sendikalaşma tamamlandı toplu sözleşme görüşmelerine geçildiğinde, fabrikanın TURGUT HOLDING'e devredildiğini görendik. Bu arada da toplu sözleşme süremiz bitti.. Artık toplu sözleşmelerimizi Türk işverenleri ile yapacaktık.. Sermaye millileşmişti.. Turgut Holding ise SQUIBB için Dünya Bankasından 7 milyon kredi almış.. Ve Turgut Kaya fabrika arsasını 150 milyon'a İş Bankası'na ipotek ettirmiş.. Sermaye 6.400.000 TL.

- Grev nasıl başladınız?

- Amerikalıların döneminde işçiler işbaşı yapacakları zaman, işe alınırken sendikali olarak 2050 TL'den işe başlardılar. Sonra Turgut Kaya işe sahip olunca, hepimizi toplayarak konuşma yaptı. Tehdit eder gibi konuştu bizimle.. "Arzu edenler tazminatlarını alıp çıksınlar.. Çıkmayanlar bize beddua ederler daha sonra.. Ben o kadar aptal değilim.. Amerikalılar aptal. Kalanlarda eksiltilemeye gideceğim. Yerinize asgari ücretten işçi alacağım..." Bu tür tehditlerini, işçi temsilcileri olarak bizlerle de yaptığı bir çok görüşmede tekrarlanmıştı. Halbuki Turgut Kaya eskiden Eczacıbaşı'nda çalışan birisiydi.. Sonra her nasılsa FAKO ve ABBOTT'da büyük hisselerle sahip oldu.. Biz kendisine FAKO'da saat başına 5 TL zam, üç maaş ikramiyeye aldıklarını ve FAKO'nun geçen yıl 36 milyon kar ettğini hatırlatınca, "Akıl almaz taleplerde bulunup da başıma dert açmayın.. Böyle taleplerde bulunup ta oradaki işçileri uyandırmağın.. Eğer talep ettiklerinizi versem FAKO'daki işçiler de dikenler, beni rahatsız eder.." yollu tehdit-

ler savurdu. İşçiler arasında kaynaşma başladı. Sendika aidatını aylığa ekliyelim dedik.. Bunu da kabul etmedi ve asgari ücrette ısrar etti. Bu arada personelden müdür, muhasebe müdürü ve 4 yönetici ayrıldı.. 25 kişinin emekliliği gelmişti onlarla beraber 70 işçi arkadaşımız da ayrılınca, aşağı yukarı 75 kişi ayrılmış oldu.. O zaman da Turgut Kaya tek başına müdür, tek başına patron ve tek başına yönetici olarak daha rahat kaldı. İstedığı gibi bizimle oynayacağını sanıyordu. Bu ayrılmalardan sonra işverene karşı birliği sağlayarak dağınkıyı öledik.. Turgut Kaya fabrikanın formüllerini Fako'ya kaçırdı.. Bir Cumartesi de TIR kamyonlarını fabrikaya getirip, daha ambalajlanıp paketlenmesi bitmemiş olan ilaçları İzmir Sıhhat Ecza Deposuna kaçırmaya teşebbüs etti.. Biz ise yasal olarak grev hakkımız doğmuş olduğu halde üç gün daha bekledik.. Üç gün önce greve başlama hakkımız olmasına rağmen işveren Turgut Kaya aynı tutumunu sürdürerek bizi sindirmeye, gözümüzü korkutmaya çalışıyordu. Bizim cevabımız da grev oldu.."

- Neden yasa uyarınca greve başlama imkanı varken üç gün sonra başladınız?

- Biz bütün iyi niyetimizi kullanarak uyuşma temin etmeye çalışıyorduk. Yalnız hiçbirimizin haklarımızdan vazgeçmiyeceğimize kesin olarak Turgut Kaya tarafından biliniyordu.. Yeni makinaları getireceğini söylüyordu. Bu arada büyük çapta hammaddede ithalı yaptı.. Fakat hepsini Fako'da depoluyordu.. Adana'da fabrika için getirtilen hammaddelerin tespitini yapıyormuş.."

- Grev fiilen nasıl sürdürülüyor?

- Grevi fiilen 180 kişi ile sürdürüyoruz.. Beş gruba böldük.. Her grupta 30 kişi var.. Bu gruplar sabah 8.30'dan itibaren nöbete başlıyorlar ve 24 saat görevlidirler. Diğer arkadaşlarımız izinlidir.. Hepimizin izin ve nöbet listeleri vardır. Hanım arkadaşlarımız sabahdan akşam 18.30'a kadar nöbet tutarlar. Sonra 18.30'dan 24.30'a kadar bir grup erkek arkadaşımız ve sabaha kadar da diğer grup nöbet tutar.. Ertesi gün isim okunup yoklama yapılarak nöbet teslim edilir..

- Fabrikada kaç kişi çalışıyor?

- Çalışan işçi sayısı 285. 60 kişi bayan işçidir.. Ortalama 14,5 yıllık işçilerdir çoğu.. Tüm sendikali işçilerdir. Ayrıca Kimya Mühendisleri eczacılar, satış mümessilleri de sendika üyesidirler.. Müdür hariç.."

- Grev sırasında önemli bir olay olsa diğer iznilen olan işçilere haber göndermek hemen mümkün olabilir mi? Nerelede oturur acaba fabrikadaki işçiler?

- İşçi arkadaşların çoğu kirada oturdukları için Çeliktepe, Gültepe, Sarıyer semtlerinde oturuyorlar.. Fakat hemen haber gönderip toplanmamız mümkün.. Çoğu birbiri ile hemşeri ve Sivas'ın Suşehri kazasından.. Turgut Kaya da aynı kasabadan ama bize karşı.."

- Çalışma saatlerinin düzeni nasıl?

- Haftada 45 saat çalışıyoruz. Ama toplu sözleşme ile 48 saat üzerinden ödeme yapılır. Bu çalışma saatlerinin bizim fabrikamız için ayrı bir önemi daha var.. Çünkü Türkiye'de ilk defa 1954 yılında biz bunu işçilerin oyu ile 45 saate indirerek Cumartesi-Pazar çalışmamayı ve buna karşılık haftanın beş günü birer saat fazla çalışarak, günlük çalışma süresini 9 saat olarak kararlaştırdık. Bu Amerikalıların döneminde 45 saat olarak çalışmayı kabul etmiştik. Bu teklif Amerikalılardan gelmişti. 48 saat üzerinden ödeme istediğimiz zaman bu kabul edilmedi.. Fakat daha sonra bunu toplu sözleşmeye koyarak günde 9, haftada 45 saat çalışarak 48 saatlik ücret ödemesini kabul ettirdik. Aslında paranın vatani yoktur. Amerikalılar çıkarlar nedeniyle yalnız paraları ile bizi sömürmekle kalmıyorlar ayrıca fikirlerini de çalışma hayatımıza sokmak isteyerek bizi bir başka anlamda daha çok sömürmek istiyorlardı. Ama biz toplu sözleşmelerimize bu hakkımızı da geçirecek ekonomik mücadelemizi sürdürmekteki kararlılığımızı ispatladık.."

- En son toplu sözleşme sonucu, ücret durumu hakkında bilgi verir misiniz?

- Ben 23 yıllık işçiyim bu fabrikanın 20 yıldır işyeri baştemsilcisiyim. Benden başka oyla seçilen beş işçi temsilcisi daha var. Brüt 3408 ve net 2300 lira geçirdi elim.. İki çocuğum var. Biri orta ilkye gidiyor biri lise sonda.. Çocuk zammı olarak 50 ve 60 lira alıyorum. Alle zammı olarak 60 lira daha alıyorum. Üç maaş ikramiyem var.. Bayram parası 400 lira, kömür parası olarak 500 lira alıyorum. Ama vergilerle kesintilere uğrayınca hiç bir şey kalmıyor elde avuçta.. Çoğu arkadaşımız kirada. Ve aramızda yeni çocuklu olanlar, dört çocuklu olanlar var. Yeni toplu sözleşmeler için odev tazminatını 55 gün olarak ve bu yardımların artırılarak giecek ve ayakbaşı paralarının da verilmesini talep ettik.. Ayrıca birikmiş 9 günlük alacağımız var. Ama Turgut Kaya ne kadar geç verirse o kadar memnun olacağız için bu birikmiş paralarımızı bankaya bloke ettirmiş. Sendika da dava açtı.. Bu paralarımızı da nasıl olsa er geç alacağız. Ve bütün haklarımızı almakta sonuna kadar kararlıyız.."